

FINANÇAMENT DE LES ARMES DE LA GUERRA DEL IEMEN

Anàlisi del finançament de les empreses
d'armes que han exportat a Aràbia Saudita
i Emirats Àrabs Units · 2015-2019

Autoria: Gemma Amorós · Eduardo Aragón · Jordi Calvo
Andrea Farrés · Sara G. Verdú · Edgard Vega

Publicat per:

Centre Delàs d'Estudis per la Pau

Carrer Erasme de Janer 8, entresol, despatx 9

08001 Barcelona

T. 93 441 19 47

www.centredelas.org

info@centredelas.org

Autoria: Gemma Amorós, Eduardo Aragón, Jordi Calvo,

Andrea Farrés, Sara G. Verdú, Edgard Vega

Barcelona, març 2021

Disseny i maquetació: Esteva&Estêvão

Foto de portada: Mr. Ibrahim/Wikimedia Commons; p. 5: Julien Harneis/Flickr; p. 7: Charles Edward Miller/Flickr;

p. 9: Alisdare Hickso/Flickr; p. 16: Julien Harneis/Flickr; p. 24: Julien Harneis/Flickr; p. 31: IRIN Photos/Flickr

D.L.: B-19744-2010

ISSN: 2013-8032

ISBN: 978-84-09-29480-0

ÍNDIX

Resum Executiu	5
Introducció	7
1. Països que exporten armes per la guerra a Iemen (2015-2019) ...	9
1.1 Transferències internacionals d'armes a l'Aràbia Saudita i la Unió dels Emirats Àrabs 2015-2019.	9
1.2 Evolució de les exportacions d'armes a Aràbia Saudita i la Unió dels Emirats Àrabs (2015-2019)	11
1.3 Exportacions espanyoles a Aràbia Saudita i Unió dels Emirats Àrabs	12
1.4 Principals categories militars mundials exportades a l'Aràbia Saudita i la Unió dels Emirats Àrabs	13
2. Empreses que fabriquen l'armament que s'exporta per a la guerra a Iemen (2015-2019)	16
2.1 Empreses amb dades disponibles sobre el seu finançament	16
2.2 Armes transferides segons l'empresa fabricadora	17
3. Banca armada que finança armes per a la guerra a Iemen.	24
3.1 Sobre el finançament de les empreses que han exportat armament a l'Aràbia Saudita i els EAU en el període 2015-2019 ...	24
3.2 La banca armada espanyola que ha finançat empreses les armes, les quals poden haver alimentat la guerra a Iemen	27
Conclusions	31
Annex	33

ÍNDEX DE TAULES, GRÀFICS I ANNEX

Taula 1. Països exportadors d'armes a Aràbia Saudita i Unió dels Emirats Àrabs	11
Taula 2. Empreses que han produït armes que s'han exportat a Aràbia Saudita i UEA (2015-2019).....	18
Taula 3. Rànquing de la banca armada internacional que ha finançat empreses d'armes subministradores dels principals exercits involucrats a la Guerra de Iemen 2015-2019	25
Taula 4. Rànquing de la banca armada espanyola que ha finançat empreses d'armes subministradores dels principals exercits involucrats a la Guerra de Iemen 2015-2019	28
Gràfic 1. Països exportadors d'armes a l'Aràbia Saudita i la Unió dels Emirats Àrabs 2015-2019	10
Gràfic 2. Participació mundial de les exportacions d'armes a l'Aràbia Saudita i la UEA 2015-2019.....	10
Gràfic 3. Exportacions mundials d'armes a l'Aràbia Saudita i la UEA 2015-2019	12
Gràfic 4. Exportacions d'Espanya a l'Aràbia Saudita i la UEA.....	13
Gràfic 5. Tipus d'armament exportat a l'Aràbia Saudita i la UEA 2015-2019	13

ANNEX

Taula 1. Països exportadors d'armes a Aràbia Saudita i Unió dels Emirats Àrabs	33
Taula 2. Exportacions d'armes per part de tercers països a Aràbia Saudita i UEA 2015-2019.....	34
Taula 3. Exportacions d'armes per part dels Estats membres de l'Unió Europea a Aràbia Saudita i UEA 2015-2019	34
Taula 4. Exportacions espanyoles realitzades a l'Aràbia Saudita i UEA	34
Taula 5. Exportacions espanyoles a Aràbia Saudita per categoria militar en milions d'euros 2015-2019	35
Taula 6. Exportacions espanyoles a la Unió dels Emirats Àrabs per categoria militar en milions d'euros 2015-2019.....	35
Taula 7. Exportacions mundials segons categoria: Vehicles Blindats (2015-2019).....	36
Taula 8. Exportacions mundials segons categoria: Motors (2015-2019)	38
Taula 9. Exportacions mundials segons categoria: Míssils (2015-2019).....	39
Taula 10. Exportacions mundials segons categoria: Aeronaus (2015-2019)	42
Taula 11. Exportacions mundials segons categoria: Vaixells (2015-2019).....	44
Taula 12. Exportacions mundials segons categoria: Artilleria (2015-2019)	45
Taula 13. Exportacions mundials segons categoria: Sistemes de defensa aèria (2015-2019).....	46
Taula 14. Exportacions mundials segons categoria: Sensors (2015-2019).....	47
Taula 15. Exportacions mundials segons categoria: Satèl·lits (2015-2019)	48
Taula 16. Exportacions mundials segons categoria: Armes navals (2015-2019)	49
Taula 17. Exportacions mundials segons categoria: Altres (2015-2019)	49
Taula 18. Rànquing SIPRI de majors venedors d'armament.....	50
Taula 19. Rànquing de les institucions financeres que han finançat a les 15 empreses fabricadores d'armament exportat a Aràbia Saudita i EAU (2015-2019)	51

RESUM EXECUTIU

El conflicte iemenita, especialment silenciada pels mitjans de comunicació i la comunitat internacional, ha propiciat la crisi humanitària més rellevant de les últimes dècades. Segons dades de l'ACNUR,¹ a Iemen el 80% de la població necessita ajuda humanitària per sobreviure, hi ha prop de 4 milions de desplaçats interns i més de 7 milions de persones necessiten assistència alimentària.

És en aquest greu context de conflicte armat i vulneració de Drets Humans, que plantejem la necessitat de realitzar un estudi de cas, sobre qui finança les empreses d'armament, el material militar de les quals és exportat als principals països de la coalició: Aràbia Saudita i Unió dels Emirats Àrabs.

Les dades principals que aporta aquest informe són:

- Durant el període 2015-2019, un total de 25 països de tot el món han realitzat exportacions de material militar a l'Aràbia Saudita i la Unió dels Emirats Àrabs, que lideren la coalició de països que participen a la guerra a Iemen. Els Estats Units és el país que encapçala la llista acaparant el 72,2% del total de les transaccions. Li segueix el conjunt de països de la Unió Europea, que representa el 21,9%.
- 80 empreses d'armes han exportat els seus productes a l'Aràbia Saudita i la Unió dels Emirats Àrabs durant el període estudiat. Disposem de dades sobre el finançament de 15 d'aquestes empreses: Airbus, BAE Systems, Boeing, Xina Aerospace Science and Technology Corporation, General Dynamics, Leonardo, LIG Nex1, Lockheed Martin, Navantia, Norinco, Raytheon Technologies, Rheinmetall AG, Rolls - Royce, Textron i Thales Group.

1. ACNUR, web corporativa. Consultat el 21/02/2021 <https://eacnur.org/es/labor/emergencias/guerra-en-yemen>.

- Centenars d'entitats financeres de la Banca Armada Internacional han dedicat un total de 607 mil milions a les principals empreses subministradores d'armament, per als exèrcits de l'Aràbia Saudita i els EAU entre 2015 i 2019, quan aquests països han realitzat accions bèl·liques contra la població civil iemenita.
- Entre les 50 entitats que lideren el rànquing de la Banca Armada internacional que ha finançat empreses d'armes subministradores dels principals exèrcits involucrats a la guerra a Iemen (2015-2019), trobem alguns dels principals bancs dels EUA, com Black Rock, Goldman Sachs, Morgan Stanley i Citigroup, i bancs europeus com Deutsche Bank, Barclays, BNP Paribas, l'asseguradora AXA, Unicredit, empreses públiques com la SEPI espanyola o el Norwegian Government Pension Fund – Global, i els dos grans bancs espanyols BBVA i Banc Santander.
- La banca armada espanyola ha destinat 8.686 milions de dòlars a 9 companyies que han fabricat armament, exportat a l'Aràbia Saudita i la Unió dels Emirats Àrabs. Les empreses beneficiades dels seus serveis i inversions financeres són: Airbus, Boeing, General Dynamics, Leonardo, Navantia, Raytheon Technologies, Rolls - Royce, Thales i Rheinmetall AG.
- BBVA i Banc Santander són els bancs espanyols que més finançament han destinat a les empreses d'armes subministradores dels principals exèrcits involucrats a la guerra a Iemen, amb 5.231 milions de dòlars durant el període 2015-2019.

STOP the U.S.
DRONE WAR
ON YEMEN

INTRODUCCIÓ

Aquest informe forma part de l'anàlisi que el Centre Delàs realitza des de fa anys sobre la relació entre els bancs i les empreses d'armament. Utilitzem el concepte Banca Armada per referir-nos a les entitats bancàries que estan finançant i en conseqüència enfortint la indústria armamentista, una relació controvertida que pot donar-se de diferents formes, com és la participació accionarial, el finançament de les exportacions, l'emissió de bons i pagarés, els fons d'inversió i la concessió de crèdits i préstecs.

Any rere any, anem ampliant i actualitzant la Base de dades Internacional de la Banca Armada amb nova informació sobre el finançament de les principals empreses d'armament del món. L'accés a aquestes dades ens dóna la possibilitat d'una gran varietat d'anàlisi amb diferents perspectives.² En el cas del present informe, ens permet ampliar el coneixement i aprofundir en la recerca d'un estudi de cas, que és el conflicte armat a Iemen, a través de l'anàlisi de quins bancs financen l'armament que s'exporta a països vinculats amb aquest conflicte.

Per a dur a terme la recerca, en primer lloc s'ha realitzat una anàlisi exhaustiva i àmplia de totes les exportacions mundials realitzades durant el període que decidim estudiar, és a dir, el comprès entre els anys 2015 i 2019, tenint en compte la informació de la base de dades d'UPPSALA³ que situa el 2015 com l'any què es va iniciar el conflicte armat i acabant l'any 2019, ja que són les dades més recents disponibles en la base de dades del SIPRI.⁴

2. Els informes de la banca armada espanyola publicats fins avui i que poden ser consultats en línia en castellà, català i anglès són: Negocis bruts. Els Bancs espanyols que financen a Productors d'armes (2011). La banca armada. Inversions explosives de bancs i caixes (2012), que va donar peu a la publicació en format de llibre: Banca Armada vs Banca Ètica de 2013, Inversions que són la bomba. Negocis de la banca amb empreses espanyoles d'armament (2012), Evolució de la Banca Armada a Espanya (2013), Els bancs que inverteixen en armes. Actualització del finançament d'armament nuclear, de bombes de dispersió i de les principals indústries militars espanyoles (2011-2016). (2016) De la Banca Armada a la Banca Ètica. Cap a una coherència de polítiques i una cultura de pau. El cas de l'Ajuntament de Barcelona (2018), De la Banca Armada a la Banca Ètica. Cap a una coherència de polítiques i una cultura de pau. El cas de la Generalitat Valenciana (2018), Banca Armada a Espanya 2019 (2019) i Asseguradores i fons de pensions que financen empreses d'armes. Actualització de la Banca Armada a Espanya 2020 (2020).
3. UCDP/PRIo Armed Conflict Dataset version 20.1, disponible en: <https://ucdp.uu.se/downloads/index.html#armedconflict>
4. Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI). <https://www.sipri.org/databases/armstransfers>.

Les dades del SIPRI sobre exportacions d'armament per categoria, per país i en volum TIV,⁵ són les que sustenten en gran manera els dos primers capítols. En el primer, es fa un repàs amb una mirada més global sobre quins països a nivell mundial estan darrere de les transaccions realitzades durant el període estudiat, a l'Aràbia Saudita i la Unió dels Emirats Àrabs. Convenim a centrar l'informe en aquests dos països pel fet que són els líders de la coalició internacional i ja que han estat intervenint militarment en el conflicte armat durant tot el període amb el suport dels EUA, i no s'estaven prenent contra ells mesures de control d'importacions, malgrat l'evidència de la seva implicació a la guerra a Iemen.

En aquest primer capítol també s'analitza la variabilitat anual de les exportacions i les categories, l'exportació de les quals suposa un major volum en TIV. En aquest punt va ser important buscar quines empreses fabriquen cada material militar exportat, per a poder acabar de concretar en alguns casos el tipus d'armament i per a conèixer la totalitat de les empreses que estaven produint l'armament que després s'exportava.

Al segon capítol fem un pas més cap a la concreció, esmentant si bé és certa la totalitat de les empre-

ses trobades en el procés de recerca, però centrant l'anàlisi en les exportacions realitzades per les 15 empreses de les quals tenim informació sobre el seu finançament a la Base de dades Internacional de la Banca Armada. Aquest anàlisi inclou el nom de l'armament, la descripció per a saber a quina mena d'armament ens referim i el nombre estimat d'exportacions autoritzades i realitzades.

Al tercer capítol s'estableixen els vincles entre les empreses d'armament i els bancs que les financen, tant a escala internacional com espanyola, on destaquen el BBVA i Santander com a líders de la banca armada estatal. En total s'analitza una mostra de 192 entitats financeres que apareixen en els nostres informes anteriors en el rànquing de la banca armada, completada amb les que presenten majors volums econòmics segons el rànquing Fortune 500 global⁶ per l'any 2020.

Finalment tenint en compte tot l'exposat en l'informe, incloem les conclusions que serveixen de compendi de les dades més significatives esmentades al llarg dels tres capítols, on posem el focus en el que considerem més rellevant dels resultats de la recerca realitzada.

5. TIV és el Trend Indicator Value que el SIPRI ha construït com a valor de mesurament per a fer més fàcil la comparació de diferents armes i identificar tendències generals a partir d'un sistema únic que mesuri el volum de les transferències internacionals de les principals armes convencionals. S'expressa en milions. Per a més informació del seu mètode, consultar aquí: <https://sipri.org/databases/armstransfers/sources-and-methods#TIV-tables>

6. Revista global de negocis coneguda pel llistat anual de les 500 entitats amb més guanys, volum d'actius i influència de E.E.O.O i el món <https://fortune.com/global500/2020/search/?sector=Financials>

1. PAÏSOS QUE EXPORTEN ARMES PER LA GUÈRRER A IEMEN (2015-2019)

Aquest capítol detalla les exportacions mundials realitzades a l'Aràbia Saudita i la Unió dels Emirats Àrabs durant el període 2015 - 2019. És a dir, des de l'any en què s'inicia la guerra civil a Iemen⁷ fins l'any en què disposem de dades sobre les transferències d'armament a tots dos països, líders de la coalició.

La metodologia que s'ha utilitzat consisteix en una anàlisi de les exportacions d'armes que proporciona Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI). A partir d'aquesta informació, s'ha procedit a mostrar una fotografia general amb el total dels països que han exportat armes a l'Aràbia Saudita i la Unió dels Emirats Àrabs, el nivell de la seva participació pel que fa a proveïdors d'armament a escala mundial, l'evolució de les transferències d'armes al llarg d'aquests anys, les categories militars que més s'han exportat i els països que destaquen per les seves majors vendes.

1.1 TRANSFERÈNCIES INTERNACIONALS D'ARMES A L'ARÀBIA SAUDITA I LA UNIÓ DELS EMIRATS ÀRABS 2015-2019.

Amb dades del SIPRI actualitzades fins al 9 de març de 2020, el gràfic 1 ofereix una fotografia general de tots els països exportadors d'armes a l'Aràbia Sau-

7. El 26 de març del 2015 la coalició liderada per l'Aràbia Saudita va llançar l'Operació Tempesta Decisiva, amb quatre Estats membres del Consell de Cooperació del Golf (Bahrain, Kuwait, Qatar i la Unió dels Emirats Àrabs) i quatre Estats membres de la Lliga dels Estats Àrabs (Egipte, Jordània, el Marroc i Sudan).

ditada i a la Unió dels Emirats Àrabs durant el període d'estudi d'aquest informe. Es tracta de 25 països comptabilitzats,⁸ les exportacions dels quals han representat un volum de 22.682 milions de TIV durant aquests anys.

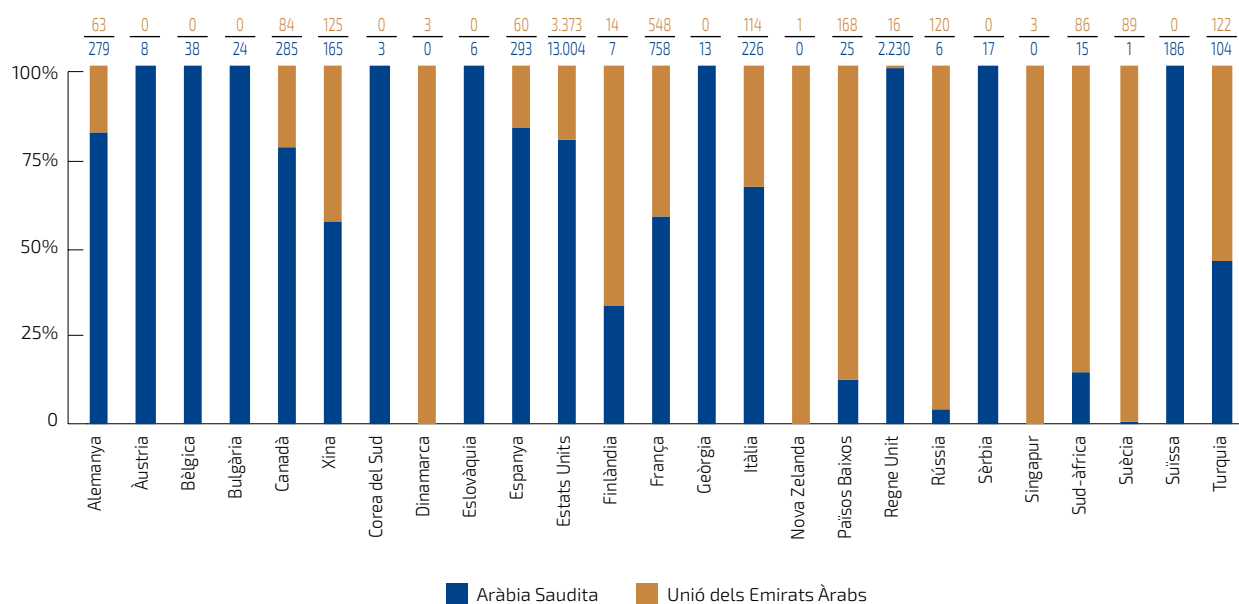
Aquest primer gràfic també ens assenyalava que majoritàriament les armes exportades han tingut com a destí Aràbia Saudita, país receptor del 78% de totes les exportacions realitzades, en comparació amb la Unió dels Emirats Àrabs, que n'acumula el 22%. A partir d'aquestes primeres anotacions, i per una millor visualització dels països exportadors durant el 2015-2019, al gràfic 2 s'aprecia el nivell de participació mundial dels 25 països comptabilitzats, que han efectuat transferències d'armament als dos líders de la coalició.

El 72% del total de les exportacions ha estat realitzat pels Estats Units, sumant un total de 16.197 milions de TIV. Aquest gràfic també ens assenyalava que el 22% pertany a 13 estats membres de la Unió Europea, mentre que el 6% restant representa la participació de tercers països.⁹

Pel que concerneix als 13 estats membres de la Unió Europea,¹⁰ el Regne Unit se situa com el principal país exportador amb el 45,2% del volum d'exportacions

8. Per més informació sobre el volum d'exportacions realitzades per cada país i any, veure en l'annex Taula 1: Països exportadors d'armes a l'Aràbia Saudita i els Emirats Àrabs Units per any (en Milions TIV), amb dades desgregades per país de destí.
9. Veure annex Taula 2. Exportacions d'armes per part de tercers països a Aràbia Saudita i EAU 2015-2019.
10. Veure annex Taula 3. Exportacions d'armes per part dels Estats membres de la Unió Europea a Aràbia Saudita i EAU 2015-2019.

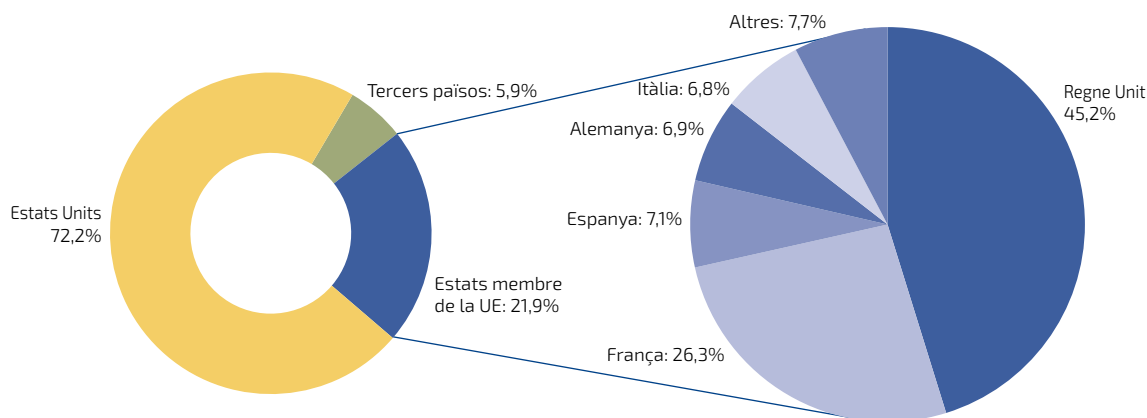
Gràfic 1. Països exportadors d'armes a l'Àrabia Saudita i la Unió dels Emirats Àrabs 2015-2019

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del SIPRI Database

Xifres en milions TIV

Gràfic 2. Participació mundial de les exportacions d'armes a l'Àrabia Saudita i la UEA 2015-2019

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del SIPRI Database

realitzades, mentre França queda en segona posició amb el 26%. Les transferències d'armes de països com Espanya, Alemanya i Itàlia representen el 7% cada una. A tot això, s'ha d'afegir que segons dades obtingudes del cercador del ENAAT,¹¹ entre el 2015 i el 2019 els països membres de la Unió Europea van concedir 2.681 llicències d'exportació a Àrabia Saudita,¹² per un valor de 75 mil milions d'euros, i 3.998

llicències d'armament a la Unió dels Emirats Àrabs per un total de 62 mil milions d'euros, tot i la prohibició de la legislació europea, segons els vuit criteris estipulats en la Posició Comú 2008/944/PESC de 8 de desembre de 2008.¹³

11. ENAAT (Red Europea contra el Comerç d'Armes). ENAAT Databrowser, consultat el 14 de febrer del 2021. Disponible a: http://enaat.org/euexportbrowser/dashboard?lang=es&metric=licence,approved&destination=unitedarabemirates&year_from=2015&year_to=2019

12. Danillo Albin, "Países de la UE autorizaron más de 2.000 ventas de armas a Arabia Saudita en plena guerra en Yemen". Publicat el 6 de gener de 2021, https://www.publico.es/politica/paisesueautorizaron-2000ventasarmasarabiasaudiplenayemen.html?utm_source=whatsapp&utm_medium=social&utm_campaign=web

13. Els criteris excloents per l'exportació d'armament de la Posició Comú són: 1) l'existència d'embargaments i sancions; 2) la vulneració de Drets Humans i el respecte del Dret Internacional Humanitari; 3) una situació securitària de tensió o conflicte social armat; 4) la situació d'estabilitat i seguretat regionals; 5) la relació amb la seguretat nacional i d'aliats; 6) el comportament del país de destí en la Comunitat Internacional; 7) el risc de desviament i reexportació; 8) la capacitat econòmica i tècnica del país receptor. Més informació: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/?uri=CELEX%3A32008E0944>

1.2 EVOLUCIÓ DE LES EXPORTACIONS D'ARMES A ARÀBIA SAUDITA I LA UNIÓ DELS EMIRATS ÀRABS (2015-2019)

L'evolució de l'exportació d'armes a Aràbia Saudita i EAU durant el període 2015-2019 es va mantenir estable tot i algunes petites variacions. Pel que fa al nombre de països exportadors per any, aquests oscil·len entre els 12 i 21 països, sent el 2015 l'any en el que els països van realitzar majors exportacions i l'any 2019 en el que menys, com es mostra a la Taula 1.

Els tres primers països del rànquing concentren el 88% del total de transaccions realitzades en tot el període. L'any 2015 van ser 21 els països que van exportar armament, un cop iniciat el conflicte armat. L'any següent va haver-hi un lleuger descens del volum d'exportacions, essent 19 els països involucrats. L'increment més significatiu de tot el període es produeix l'any 2017, quan augmenten en un 31,1% les exportacions. Els Estats Units són els responsa-

bles d'aquest ascens, ja que les seves exportacions creixen un 65% respecte les de l'any anterior, i segueixen creixent l'any 2018, concretament en un 11%. No obstant això, en termes generals les exportacions mundials es mantenen, mentre descendeixen els països exportadors, de 16 l'any 2017 a 14 l'any 2018. Finalment, l'any 2019 es produeix un descens del 13% de les exportacions, així com dels països implicats, que sumen un total de 12.

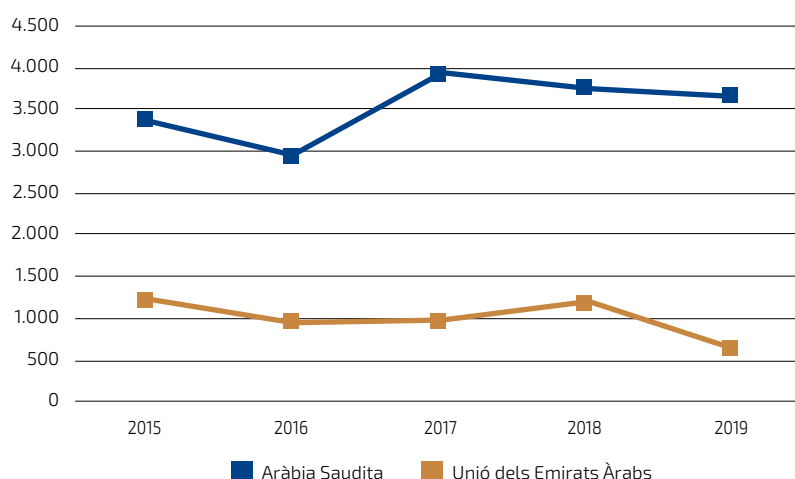
El gràfic 3 mostra el volum d'exportacions a escala mundial en Milions TIV, amb dades disgregades per països de destí. Es pot observar que les transferències a Aràbia Saudita són considerablement majors a les realitzades a EAU, i que en termes generals es mantenen estables tot i l'increment que va produir-se l'any 2017 i que, com es pot veure en el gràfic, correspon a les vendes realitzades a Aràbia Saudita. També s'observa el descens mencionat de l'any 2019, que sobretot s'accentua a EAU.

Taula 1. Països exportadors d'armes a Aràbia Saudita i Unió dels Emirats Àrabs

Origen	2015	2016	2017	2018	2019	Total
Estats Units *	2.586	2.248	3.724	4.118	3.521	16.197
Regne Unit *	751	858	425	69	143	2.246
França *	328	276	296	197	209	1.306
Canada *	123	18	15	71	142	369
Espanya	208	-	15	70	60	353
Alemanya *	13	29	150	145	5	342
Itàlia*	166	97	51	13	13	340
Xina*	50	30	72	86	52	290
Turquia *	92	39	13	41	41	226
Països Baixos	25	-	84	84	-	193
Suïssa	142	44	-	-	-	186
Rússia	-	-	-	40	86	126
Sud Àfrica *	25	31	20	17	8	101
Suècia	65	12	10	3	-	90
Bèlgica	-	-	-	-	38	38
Bulgària	8	1	15	-	-	24
Finlàndia	8	13	-	-	-	21
Sèrbia	4	11	2	-	-	17
Geòrgia	-	6	7	-	-	13
Àustria	4	4	-	-	-	8
Eslovàquia	3	3	-	-	-	6
Corea del Sud	-	-	-	3	-	3
Dinamarca	1	1	1	-	-	3
Singapur	2	1	-	-	-	3
Nova Zelanda	1	-	-	-	-	1
Total general	4.605	3.722	4.900	4.957	4.318	22.502

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades pel SIPRI en Milions TIV
 Llegenda: * Països que han mantingut les seves exportacions d'armes de manera continuada
 - Dades no disponibles.

Gràfic 3. Exportacions mundials d'armes a l'Aràbia Saudita i la UEA 2015-2019

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del SIPRI Database

1.3 EXPORTACIONS ESPANYOLES A ARÀBIA SAUDITA I UNIÓ DELS EMIRATS ÀRABS

Les dades que ens aporta el SIPRI per a parlar del cas espanyol són limitades. Per a aprofundir més en l'anàlisi disposem de les dades proporcionades per la Subdirecció General de Comerç Exterior espanyol, que assenyalen que les exportacions realitzades per Espanya a l'Aràbia Saudita i a la Unió dels Emirats Àrabs han estat contínues dins del període.¹⁴

La diferència entre les dades del SIPRI i les proporcionades per la Subdirecció General de Comerç corresponen al fet que el SIPRI únicament comptabilitza alguns tipus d'armament, mentre que les dades del Ministeri de Comerç incorporen una varietat més àmplia de material exportat.¹⁵ Pel que fa l'Aràbia Saudita, 2015 ha estat l'any en què més ha exportat Espanya, amb un total de 545,8 milions d'euros, malgrat haver-se iniciat ja el conflicte armat a Iemen. Tot i que es produeix un important descens el 2016 (sumant un total de 116,2 milions d'euros), les exportacions van tornar a repuntar els anys posteriors, aconseguint l'any 2017 un total de 270,1 milions d'euros, disminuint tímidament el 2018, sent el seu valor de 235,2 milions i, finalment, el 2019 amb un total de 35,3 milions d'euros.¹⁶ La venda de major import van ser dos avions de transport militar i munició, per 190,5 mili-

ons el 2018; però la indústria espanyola també va exportar a l'Aràbia Saudita més tipus d'armament, com a elements per a avions, munició d'artilleria i bombes guiades làser d'aviació, entre altres.¹⁷

En relació a la Unió dels Emirats Àrabs, les exportacions mostren quantitats substancialment menors si es compara amb l'Aràbia Saudita, sumant un total de 276 milions d'euros en tot el període. Pel que fa a categories militars,¹⁸ el que més va exportar Espanya a Unió dels Emirats Àrabs és la categoria 10, referida a aeronaus, vehicles aeris no tripulats o *drons*. Durant aquest període, aquesta categoria va aconseguir un total de 207 milions d'euros en material exportat. La segona categoria més exportada a Unió dels Emirats Àrabs és la de municions (categoria 3) que ascendeix a 44 milions d'euros.

L'any 2015 la quantitat de vendes a EAU ascendeix a 3,9 milions d'euros, augmentant a 26,7 milions l'any 2016. En canvi, el 2017 es duplica el total del valor de l'armament, sumant un total de 52,9 milions d'euros. Precisament, aquest increment es deu a l'adquisició per part de EAU de bombes, torpedes i míssils, que pertanyen a la categoria 4, amb un valor de 15 milions. L'any 2018 la quantitat total va disminuir dos terços, representant un total de 13,8 milions d'euros. Finalment, l'any 2019, es produeix el pic de vendes a Unió dels Emirats Àrabs en comparació amb els altres anys, arribant a un total de 179,1 milions d'euros amb la venda d'Espanya de material pertanyent a les categories d'equips electrònics, tecnologia i vehicles blindats.

14. Per a més informació, veure annex Taula 4: Exportacions espanyoles realitzades a l'Aràbia Saudita i la Unió dels Emirats Àrabs (total anual en milions d'euros).

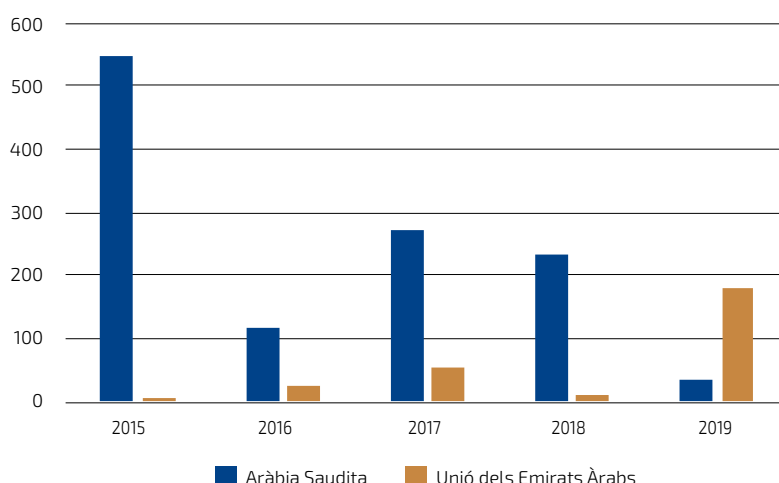
15. La Subdirecció General de Comerç Exterior espanyol inclou un total de 22 categories. Per a més informació, consultar l'Ordre ECC/1493/2016, de 19 de setembre, mitjançant la qual s'actualitzen els annexes del Reglament de control del comerç exterior de material de defensa, d'altres materials i de productes i tecnologies de doble ús, aprovat al Real Decret 679/2014, d'1 d'agost: <https://www.boe.es/boe/dias/2016/09/21/pdfs/BOE-A-2016-8633.pdf>

16. Veure annex Taula 5. Exportacions espanyoles a Aràbia Saudita per categoria militar en milions d'euros 2015-2019.

17. <https://www.infolibre.es/noticias/politica/2020/06/28/espana-exporto-arabia-saudi-material-defensa-por-mas-270-millones-entre-2018-2019-108245-1012.html?fbclid=IwAR0po40s3dcVU806vnxYb3XtiaVEYU0sr4NCCz-4REQCAotgTnL9rmINVAU>

18. Veure annex Taula 6. Exportacions espanyoles a la Unió dels Emirats Àrabs per categoria militar en milions d'euros 2015-2019.

Gràfic 4. Exportacions d'Espanya a l'Aràbia Saudita i la UEA

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del SIPRI Database

1.4 PRINCIPALS CATEGORIES MILITARS MUNDIALS EXPORTADES A L'ARÀBIA SAUDITA I LA UNIÓ DELS EMIRATS ÀRABS

En aquest apartat detallarem les principals categories¹⁹ d'armament exportades a l'Aràbia Saudita i els EAU durant els anys 2015-2019 per part dels 25 països exportadors.²⁰

Per a això, comentarem alguns aspectes destacables de les exportacions mundials amb un nivell major de concreció. No obstant això, cal tenir en compte que, en parlar de nombre de comandes i d'enviaments o exportacions realitzades, les xifres que oferirem se-

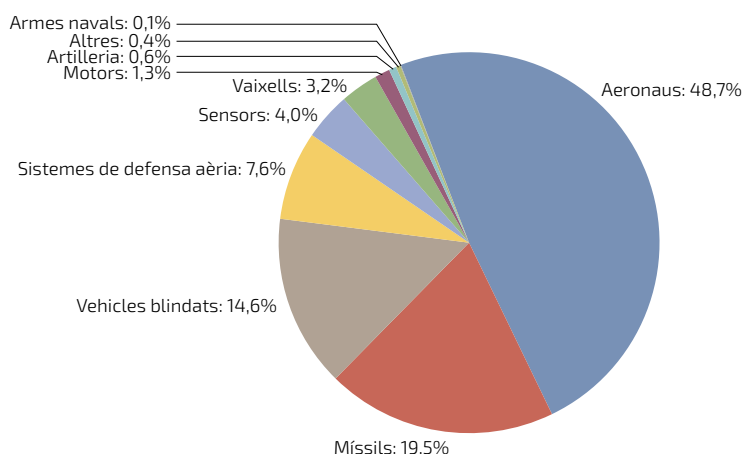
ran estimacions o quantitats aproximades calculades pel mateix SIPRI. Això es deu al fet que no tots els Estats detallen amb precisió la quantitat demanada i exportada, i alguns a més ni tan sols la notifiquen.

El gràfic 5 mostra el percentatge (calculat a partir del volum en TIV) referent a les exportacions mundials de cadascuna de les categories d'armament a l'Aràbia Saudita i els EAU durant el període 2015-2019. S'observa que durant aquest període es van exportar majoritàriament aeronaus, míssils i vehicles blindats. En un segon pla apareixen els sistemes de defensa aèria. Finalment, és important destacar les exportacions de les categories de sensors i vaixells; així com també la de motors, artilleria, sistema de defensa aèria, armes navals i satèl·lits d'ús militar. Per a aquest apartat ens centrarem en les 4 categories més importants en volum d'exportació: aero-

19. Explicació dels tipus d'armament que fa el SIPRI <https://www.sipri.org/databases/armstransfers/sources-andmethods#Conventions>

20. Veure annex Taula 7a Taula 17. Exportacions mundials segons categories d'armament (2015-2019).

Gràfic 5. Tipus d'armament exportat a l'Aràbia Saudita i la UEA 2015-2019

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del SIPRI

naus, míssils, vehicles blindats i sistemes de defensa aèria, que representen el 90,4% de les exportacions realitzades.

AERONAUS

És la principal categoria militar exportada a l'Àrabia Saudita i els EAU, amb el 48,7% de les exportacions. Segons el SIPRI s'estima que entre el 2015 i 2019 el nombre de comandes realitzades per tots dos països ronden les 851 aeronaus, havent-se efectuat un número estimat de 615.

Pel que fa al cas de l'Àrabia Saudita trobem comandes de fins a 649 aeronaus en total durant el període, de les quals s'han exportat al voltant del 72%, és a dir 470. Respecte als països que més venen aquest tipus de categoria trobem als Estats Units, que acapara la majoria de les comandes amb 378 aeronaus durant 2015-2019, havent-ne exportat aproximadament 237. Dins de la tipologia d'aquesta categoria militar, destaquen per exemple encàrrecs de 154 avions de combat d'atac a terra F-15 (havent-se'n exportat aproximadament 86), i al voltant de 90 helicòpters de combat AH-64E Apatxe Guardian, o els helicòpters de guerra antisubmarina MH-60R Seahawk. D'altra banda, el segon país que més destaca per les seves vendes a l'Àrabia Saudita és el Regne Unit, amb un total aproximat de 116 aeronaus, de les quals figuren com a exportades 103, entre les que hi ha 72 avions de combat Typhoon i 31 avions de proveïment Hawk-100.

Cal esmentar la Xina, precisament per la disputa que manté amb els Estats Units per l'hegemonia militar. Es tracta del tercer país que més ha exportat a l'Àrabia Saudita. Durant els anys 2015-2019, se li ha demanat un total de 70 aeronaus, havent-ne exportat aproximadament 45, concretament vehicles aeris no tripulats armats. D'altra banda, criden l'atenció també les exportacions de 55 avions d'entrenament Pilatus Aircraft per part de Suïssa, i 23 helicòpters lleugers EC-145 des d'Alemanya entre els anys 2017 i 2018.

A més, són importants d'esmentar les exportacions espanyoles realitzades a l'Àrabia Saudita com són els 2 avions de patrulla marítima C-295 MPA, 2 avions de transport C-295 i els 3 avions de proveïment A-330 MRRT, un dels principals avions utilitzats per la coalició en la guerra a Iemen i fabricat íntegrament per Airbus Space and Defence a Espanya. En el cas d'Unió dels Emirats Àrabs, les dades ens mostren comandes estimades per un total de 202 aeronaus durant 2015-2019, havent-se'n exportat aproximadament 145. Novament els Estats Units s'alcen com a principals proveïdors, amb comandes per un total de 95

aeronaus, de les quals se n'han exportat 78. Entre els tipus d'aeronaus exportades trobem 30 helicòpters lleugers Bell-407, 24 avions d'atac a terra Archangel BPA, 17 helicòpters de combat AH-64E Apatxe Guardian i 10 vehicles aeris no tripulats. El segon país que més ha proveït d'aeronaus a Unió dels Emirats Àrabs és la Xina, amb un total exportat d'aproximadament 40 vehicles aeris no tripulats armats. Per part seva, el Brasil manté un contracte de 24 avions d'entrenament i combat B-250, si bé encara no hi han dades sobre la seva exportació.

Un altre país proveïdor d'avions de transport és el Canadà, que manté contractes per 19 avions DHC-6 Twin Otter, i fins al moment s'estima que n'ha exportat 12. Finalment, també trobem 9 helicòpters exportats per part d'Itàlia i 5 avions de transport C-295 exportats per Espanya.

MÍSSILS

És la segona categoria que més s'exporta a l'Àrabia Saudita i els EAU, aconseguint el 19,5% del total. Durant el període 2015-2019 s'estima que es van autoritzar un total de 191.546 míssils, dels quals s'han exportat aproximadament 74.496.

En relació a l'Àrabia Saudita, s'estima que s'ha exportat gairebé el 29% (43.099 míssils) de les 150.012 comandes. Respecte als països que més han exportat míssils a l'Àrabia Saudita trobem als Estats Units, amb comandes de més de 140.000 míssils, havent-se'n efectuat un total de 36.000. Entre els principals tipus de míssils destaquen les més de 16.895 bombes guiades, com les GBU-24 Paveway 3 i les GBU-39, 17.864 míssils antitancs, com els BGM-71 TOW, i 680 míssils antibalístics, com els MIM-104F. El segon país amb més nombre de comandes i enviaments realitzats és el Regne Unit. Aquest país ha exportat un número estimat de 3.520 míssils entre els quals destaquen els Brimstone, que són uns míssils de llarg abast guiats per radar, així com els míssils aire-superfície Storm Shadow i les 2.400 bombes guiades Paveway-4. D'altra banda crida l'atenció Bulgària, tercer país exportador amb 2.200 míssils antitancs 9M111 Fagot, i seguit per França, amb un total de 1.180 míssils exportats, entre els quals n'hi ha de llarg abast, guiats per radar i antitancs.

Respecte de la Unió dels Emirats Àrabs, s'estima que s'han exportat prop del 75% dels míssils comprats (31.397 de les 41.534 comandes). Els Estats Units tornen a encapçalar la llista de principals proveïdors, amb 23.397 míssils exportats. I tornen a ser les bombes guiades els tipus de míssils més exportats, com són les Paveway, les GBU-39 o les JDAM.

D'altra banda, en aquest escenari apareix Rússia, amb 3.000 míssils antitancs exportats. Així mateix, destaquen també les exportacions per part de Sud-àfrica, amb 1.820 míssils d'aire-superfície Al Tariq. Aquest mateix tipus de míssils també han estat exportats per Turquia, amb un total de 2.200 unitats. Finalment, i amb un menor nombre d'exportacions, trobem països com França i Itàlia, amb un total de 150 míssils antivaixell exportats per cadascun, entre els quals destaquen els MM-40-3 Exocet per part de França i els Mart-2 per part d'Itàlia.

VEHICLES BLINDATS

El tercer tipus de categoria militar més exportada a l'Aràbia Saudita i els EAU són els vehicles blindats, que suposen el 14,6% del total de les exportacions. El nombre total de comandes realitzades per tots dos països se situa en una xifra estimada de 9.754 vehicles.

En relació als països que més venen aquest tipus de categoria, trobem els Estats Units, França, Turquia i el Canadà. Els Estats Units va exportar un total aproximat de 2.346 vehicles a l'Aràbia Saudita i 2.983 a la Unió dels Emirats Àrabs. El producte més exportat com a vehicle blindat pels Estats Units a l'Aràbia Saudita és el vehicle de patrulla blindat M-ATV i als EAU és el transport de personal blindat MaxxPro.

França, que va exportar només a l'Aràbia Saudita, va exportar un total aproximat de 1.035 vehicles, entre els quals 500 ARIVE, un vehicle de transport de personal blindat. Turquia va exportar un aproximat de 400 vehicles de combat d'infanteria Rabdan als EAU i un total aproximat de 670 vehicles de personal blindats M-113A300 a l'Aràbia Saudita. Finalment, el Canadà va exportar un total aproximat de 1.780 vehicles a l'Aràbia Saudita, entre els quals destaquen els vehicles de transport Piranha i diferents versions dels LAV-700, en les seves adaptacions com a destructors de carros de combat, vehicles blindats de suport al foc i vehicles de combat d'infanteria.

SISTEMES DE DEFENSA AÈRIA

La quarta categoria militar més exportada a l'Aràbia Saudita i la Unió dels Emirats Àrabs són els sistemes de defensa aèria, amb el 7,6% de les exportacions a tots dos països. El nombre de comandes s'estima en 87, dels quals 78 exportats a l'Aràbia Saudita i 2 a la Unió dels Emirats Àrabs.

Els països que van exportar aquest tipus d'armament són França i els Estats Units. Pel que fa a França, la majoria de sistemes de defensa aèria són de tipus mòbil MPCV, amb un total de 59 comandes, i exportats a l'Aràbia Saudita. En relació als Estats Units, el sistema més exportat és l'antibalístic Patriot PAC-3, amb un total aproximat de 24 unitats exportades a l'Aràbia Saudita i un número indeterminat als EAU, així com el sistema THAAD, del que se n'han exportat aproximadament 7 unitats a l'Aràbia Saudita, i 2 als EAU.

És important destacar que hi ha evidències que s'han utilitzat bombes guiades **GBU-24 Paveway**, probablement fabricades per **Raytheon Technologies**, en l'atac del 22 de setembre de 2016 a una fàbrica de bombes d'aigua en Sana'a, segons l'informe remès el gener de 2017 pel Panell d'Experts sobre Iemen. Un número estimat de 3.100 bombes guiades d'aquest model van ser exportades pels Estats Units a l'Aràbia Saudita entre els anys 2013-2016.

L'informe del Panell d'Experts sobre Iemen de l'any 2017 també recull els atacs amb bombes guiades GBU-12 Paveway a l'hospital de Hajjah, el 15 d'agost de 2016, i l'atac del 8 d'octubre de 2016 a Sana'a sobre un funeral civil. En l'atac a l'hospital van morir 19 persones i van resultar ferides 24, mentre que l'atac al funeral civil van perdre la seva vida 32 persones, i 695 van resultar ferides. Tots aquests atacs han estat classificats com a violacions del Dret Internacional Humanitari segons les Nacions Unides, en tenir com a objectiu principal infraestructures civils. Hi ha constància que es van exportar un centenar d'aquestes bombes entre els anys 2010-2011. L'any 2019, Raytheon Technologies va rebre l'encàrrec de l'Aràbia Saudita per fabricar 59.000 unitats més de **GBU-12 Paveway**.

2. EMPRESES QUE FABRIQUEN L'ARMAMENT QUE S'EXPORTA PER A LA GUERRA A IEMEN (2015-2019)

Per a aquest capítol, i a partir de les dades SIPRI treballades en el capítol anterior, s'han tingut en compte totes les transaccions d'armes a nivell mundial, realitzades durant el període 2015-2019 amb destinació a Aràbia Saudita i Unió dels Emirats Àrabs. S'ha pogut constatar que hi ha poca claredat en les dades referents a aquestes transaccions, tant en el número de material comprat o finalment exportat com en els anys en què es dona la compra i/o el lliurament, segurament a causa de la situació de conflictivitat en la que es troben els països de destinació i la poca voluntat política de transparència.

A partir de les dades disponibles s'han buscat les empreses fabricadores de cada producte, i s'han pogut comptabilitzar fins a 53 empreses²¹ a escala mundial,

21. Achleitner Products, ACMAT, Airbus, Airbus Helicopters, BAE Systems, Beechcraft, Boeing, Caterpillar, Chengdu Aircraft Industry Group, China Aerospace Science and Technology Corporation (CASC), CMN Group, Cummins Engine Company Inc, Denel Mechem, Detroit Diesel Corporation, FNS Defence Systems Inc, General Electric Aviation, General Dynamics, General Dynamics Land Systems – Canada, GIAT Industries/ Nexter, Goodrich, Gorkovskiy Avtomobilny Zavod (USSR), Hensoldt, John Cockerill, Kongsberg Defence & Aerospace, Leonardo, LIG Nex1, LMT Technologies, Lockheed Martin, MBDA Missile Systems, Mercedes-Benz, Navantia, New Technologies Global Systems (NTGS), Nexter Systems, NPO Splav, Omsktransmash, Oshkosh Defense, Patria Land Oy, Pilatus Aircraft, PPT Namenska, Pratt & Whitney Canada, Raytheon Technologies, Renault Truck Defense, Rheinmetall AG, Rolls-Royce, Scientific Technical Center Delta, Sikorsky, Soframe, Terradyne Armored Vehicles Inc, Textron, Thales Group, KBP Instrument Design Bureau, Yugoimport SDPR, Yuzhnoye Design Office.

que han exportat armes a l'Aràbia Saudita en aquest període i 45²² que han venut els seus productes a la Unió dels Emirats Àrabs.

Això suma un total de 80 empreses que han realitzat transaccions amb almenys un dels dos països que estem analitzant, i entre elles 18 empreses que han fabricat material exportat a tots dos països.

2.1 EMPRESES AMB DADES DISPONIBLES SOBRE EL SEU FINANÇAMENT

Disposem de dades sobre el finançament de 15 d'aquestes empreses: Airbus, BAE Systems, Boeing, la Xina Aerospace Science and Technology Corporation-CASC-, General Dynamics, Leonardo, LIG Nex1, Lockheed Martin, Navantia, Norinco, Raytheon Technologies, Rheinmetall AG, Rolls-Royce, Textron i Thales. A més, es pot suposar que el finançament d'aquestes repercuteix en altres transaccions fetes per divisions de les mateixes empreses, com és el cas d'Airbus Helicopters, per altres empreses que formen part d'un mateix conglomerat finançat, aquest és el cas de Beechcraft i Bell Helicopter (marques comercials de Textron) i per empreses comprades per

22. Airbus, Al Jasoor, Bae Systems, Bell Agusta Aerospace, Bell Helicopter, Boeing, Bombardier Aviation, Calidus LLC, Caterpillar, Chengdu Aircraft Industry Group, CMN Group, Cummins, Damen, KBP Instrument Design Bureau; Degtyarev Plant, Denel Dynamics, EdePro, Electro Optic Systems, FFG, General Atomics, Goodrich, IMS, Iomax, Leonardo, Lockheed Martin, MBDA Missile Systems, Naval Group, Navistar Defense, Nimr, Norinco, Oshkosh Defense, Pacific Aerospace, Patria Land Oy, Pratt & Whitney Canada, QinetiQ, Raytheon, Roketsan, Rolls-Royce, SAAB, SCANIA, ST Engineering Land Systems, Swede Ship, Tawazun Dynamics, Terma, Thales Group, Viking Air.

unes altres, com passa amb Sikorsky (propietat de Lockheed Martin).²³

Per a seleccionar i incloure en l'estudi a aquestes quinze empreses s'ha seguit com a punt de referència l'any per encàrrec de la comanda de fabricació d'armament i només, en un cas, el de l'empresa matriu Textron, (gran conglomerat d'EEUU, que posseeix una potent divisió de defensa) que controla empreses d'armament com Bell Helicopters, s'ha considerat l'any de lliurament o any d'exportació, atès que l'any de comanda era anterior al període d'exportacions estudiat, però sí que hi constava l'armament exportat en el període estudiat.

Si ens fixem en la mena d'armament fabricat per aquesta quinzena d'empreses exportadores, les categories que predominen, tenint en compte les unitats del material exportat, són míssils i vehicles blindats. El total de míssils, l'exportació dels quals va ser autoritzada²⁴ a l'Àrabia Saudita i els Emirats Àrabs en el període estudiat ascendeix a 178.311 unitats, dels quals hi ha dades estimades d'exportacions efectives de 63.076 míssils.²⁵ Els vehicles blindats autoritzats ascendeixen a 1.125, i s'estima l'exportació de 1.112. Per darrere d'aquestes categories es troben els sensors (se'n van autoritzar 780 i se'n van exportar 589), les aeronaus (se'n van autoritzar 526 se'n van exportar 342), els motors (se'n van autoritzar 50 i se'n van exportar 36), les armes navals (se'n van autoritzar 34 i se'n van exportar 8), els sistemes de defensa aèria (se'n van autoritzar 33 i se'n van exportar 26), les peces d'artilleria (se'n van autoritzar i se'n van exportar 18), els vaixells (se'n van autoritzar 9) i els satèl·lits (se'n van autoritzar 2).

2.2 ARMES TRANSFERIDES SEGONS L'EMPRESA FABRICADORA

En els següents apartats analitzarem tot el que ha produït cadascuna d'aquestes empreses sobre la base de les dades disponibles del SIPRI en relació a les transferències d'armament.

AIRBUS

Durant el període de 2015 a 2019 la transeuropea Airbus (amb seu a Països Baixos i de propietat francesa, alemanya i espanyola) ha exportat 4 avions C-295 a l'Àrabia

Saudita, produïts anteriorment per CASA (Construccions Aeronàuticas SA) i de fabricació espanyola també ara, -2 per a ser utilitzats com a transport i 2 com a patrulla marítima- i 3 avions de proveïment i transport A-330 MRTT. S'estima que aquests mateixos models d'Airbus també s'han exportat a la Unió dels Emirats Àrabs, segurament 5 avions C-295 i un número indeterminat de A-330 MRTT. Així mateix, suposadament s'han exportat 23 helicòpters lleugers EC145 a l'Àrabia Saudita, fabricats per la divisió Airbus Helicopters.

BOEING

Pel que fa a l'exportació d'aeronaus, també destaca nord-americana Boeing, de la qual s'estima que s'han exportat a l'Àrabia Saudita més de 80 avions de combat F-15 Advanced Eagle, i més de 70 helicòpters de combat dels models AH-65 i AH-64E Apatxe Guardian, dels quals se'n van autoritzar 86, així com es van autoritzar 8 helicòpters de transport CH-47F Chinook, dels que no hi ha constància de quants es van exportar. Pel que fa les transaccions realitzades a Unió dels Emirats Àrabs, s'han exportat 2 avions de transport C-17A Globemaster-3, un nombre indeterminat d'helicòpters de combat AH-64E Apatxe Guardian (hi ha constància que se'n van autoritzar 17) i un número estimat de 12 helicòpters de transport CH-47F Chinook (se'n van autoritzar 20).

Boeing també es converteix en la segona fabricant que més míssils ha exportat a l'Àrabia Saudita i als Emirats Àrabs. S'estima que l'empresa ha exportat a tots dos països més de 11.800 bombes guiades JDAM (se'n van autoritzar més de 56.800) i més de 5.600 bombes de diàmetre petit GBU-39 SDB, dissenyades per a permetre als avions el transport d'una major quantitat d'aquests projectils (se'n van autoritzar 6.000). També s'estima que ha exportat més de 200 míssils antivaixell RGM-84L Harpoon-2 (se n'havien demanat gairebé el doble) i un nombre indeterminat de míssils aire-superfície AGM-84H ESLAM-ER (se'n van autoritzar 650).

LOCKHEED MARTIN

La també nord-americana Lockheed Martin ocupa el tercer lloc en volum de míssils exportats a tots dos països, dins del grup d'empreses estudiades. Destaca per la producció dels míssils antibalístics MIM-104F PAC-3 i THAAD, dels quals es té constància que hi ha hagut exportacions a tots dos països, però se'n desconeix la quantitat exacta. Només hi ha dades de la compra de 360 THAAD per part de l'Àrabia Saudita i de 192 per part dels EAU, i aquests últims se suposa que es van exportar. També es té constància de l'exportació al voltant de 2.176 míssils antitancs AGM-114K HELLFIRE a l'Àrabia Saudita i 1.000 als EAU,

23. En aquest capítol analitzarem les exportacions realitzades per aquestes 15 empreses, afegint les empreses relacionades amb les que hem mencionat.
24. Parlem de les exportacions autoritzades per referir-nos a l'armament contractat però que no ha estat entregat encara. Parlem d'exportacions realitzades o simplement d'exportacions per referir-nos a les exportacions realitzades.
25. S'ha de tenir en compte que la major part de dades presentades en aquest apartat són estimacions, tant en les dades relacionades amb les transaccions autoritzades com en les finalment realitzades.

Taula 2. Empreses que han produït armes que s'han exportat a Aràbia Saudita i Unió dels Emirats Àrabs (2015-2019)

Categoria	Autoritzat	Exportat	Producte	Any autoritzat	Any exportat	País receptor
AIRBUS						
Aeronaus	3	3	A-330 MRTT	2009	2014-2015	Aràbia Saudita
	2	2	C-295	2015	2015-2017	Aràbia Saudita
	2	2	C-295MPA	2015	2018	Aràbia Saudita
	5	[5]	C-295	2017	2019	Unió dels Emirats Àrabs
	3	-	A-330 MRTT	2019	-	Unió dels Emirats Àrabs
BAE SYSTEMS						
Vehicles blindats	[20]	[20]	M-88A2 HERCULES	[2016]	2018-2019	Aràbia Saudita
	72	[72]	RG-31 Nyala	2011	2013-2015	Unió dels Emirats Àrabs
	24	[24]	RG-31 Nyala	2015	2016	
	542	[542]	Caiman	2014	2016-2018	
Míssils	-	-	WGU-59 APKWS	-	-	Aràbia Saudita
Aeronaus	22	22	Hawk-100	2012	2016-2017	Aràbia Saudita
	22	[9]	Hawk-100	2015	2019	
Arma naval	2	2	SAK-70 Mk-2 57mm	2015	2017-2018	Unió dels Emirats Àrabs
BOEING						
Míssils	600	[600]	JDAM (GBU-31B)	2012	2016	Aràbia Saudita
	[400]	[220]	RGM-84L Harpoon-2	[2012]	2016-2018	
	[650]	-	AGM-84H SLAM-ER	[2013]		
	1000	[600]	GBU-39 SDB	[2013]	2017-2019	
	[2.645]	[2.645]	JDAM (GBU-31, GBU-38, GBU-54 y GBU-56)	2016	2018	
	[45.000]	-	JDAM (GBU-31, GBU-38)	[2017]	-	Unió dels Emirats Àrabs
	[5.000]	[5.000]	GBU-39 SDB	[2014]	2015-2019	
	3.600	[3.600]	JDAM	2014	2015-2016	
	[3.504]	[3.504]	JDAM (GBU-31)	[2016]	2017-2018	
	1.500	[1.500]	JDAM	2017	2018	
Aeronaus	12	[12]	AH-64E Apache Guardian	[2009]	2014-2015	Aràbia Saudita
	[24]	[24]	AH-64E Apache Guardian	[2011]	2015-2016	
	84	[84]	F-15 Advanced Eagle	2011	2016-2019	
	70	2	F-15 Advanced Eagle	2011	2016	
	12	[12]	AH-64E Apache Guardian	[2012]	2015	
	24	[24]	AH-65	2014	2016-2018	
	24	-	AH-64E Apache Guardian	2017	-	
	8	-	CH-47F Chinook	2017	-	
	[12]	[12]	CH-47F Chinook	2011	2012-2015	Unió dels Emirats Àrabs
	2	2	C-17A Globemaster-3	2015	2015	
17	-	AH-64E Apache Guardian	2018	-		
CHINA AEROSPACE SCIENCE & TECHNOLOGY CORPORATION (CASC)						
Aeronaus	[5]	[5]	CH-4	[2014]	2015	Aràbia Saudita
GENERAL DYNAMICS						
Vehicles blindats	[314]	[314]	M-1A2S	2009	2012-2017	Aràbia Saudita
	[153]	[140]	M-1A2S	2016	2018-2019	

Categoria	Autoritzat	Exportat	Producte	Any autoritzat	Any exportat	País receptor
LEONARDO						
Sensors	2	[2]	RAT-315	2013	2015	Aràbia Saudita
	6	[6]	RAT-315	2016	2016-2017	
	6	6	Orion RTN-25X	2004	2011-2017	Unió dels Emirats Àrabs
	2	-	Seaspray	2015	-	
	1	-	Seaspray	2017	-	
Armes navals	3	-	Super Rapid 76mm	2015	-	Aràbia Saudita
	[4]	-	Super Rapid 76mm	[2017]	-	
	5	-	Super Rapid 76mm	[2018]	-	Unió dels Emirats Àrabs
	6	6	Super Rapid 76mm	[2003]	2012-2016	
	2	-	Super Rapid 76mm	[2019]	-	
LIG NEX1						
Míssils	[100]	[100]	Raybolt	[2017]	2018	Aràbia Saudita
LOCKHEED MARTIN						
Míssils	[2.176]	[2.176]	AGM-114L HELLFIRE	2014	2015-2016	Aràbia Saudita
	[320]	[320]	MIM-104F PAC-3	2015	2017-2019	
	-	-	MIM-104F PAC-3	2018	-	
	-	-	MIM-104F PAC-3	2018	-	
	-	-	MIM-104F PAC-3	2018	-	
	[360]	-	THAAD missile	2018	-	Unió dels Emirats Àrabs
	192	[192]	THAAD missile	2012	2015-2019	
	390	[390]	GMLRS	2015	2017	
	124	[124]	MGM-140B ATACMS	2015	2017-2018	
	[1.000]	[1.000]	AGM-114K HELLFIRE	2017	2018	
	[60]	-	MIM-104F PAC-3	2019	-	
	[452]	-	MIM-104F PAC-3	2019	-	
Aeronaus	2	2	KC-130J Hercules	2013	2016	Aràbia Saudita
Vaixells	4	-	MMSC	2017	-	Aràbia Saudita
Artilleria	12	12	M-142 HIMARS	2015	2018	Unió dels Emirats Àrabs
Sistemes de defensa aèria	[7]	-	THAAD	2018	-	Aràbia Saudita
	2	[2]	THAAD	2011	2015-2016	Unió dels Emirats Àrabs
Sensors	[37]	[37]	APG-78 Longbow	[2010]	2014-2016	Aràbia Saudita
	[193]	[94]	AAQ-13 LANTIRN	[2011]	2016-2019	
	[158]	[82]	AAQ-33 Sniper	2012	2016-2019	
	[10]	-	PTDS	2017	-	
NAVANTIA						
Vaixells	5	-	Avante-2200	2018	-	Aràbia Saudita
NORINCO						
Míssils	[500]	[350]	Blue Arrow-7	2017	2017-2019	Unió dels Emirats Àrabs
Artilleria	[6]	[6]	AH-4 155mm	[2018]	2019	Unió dels Emirats Àrabs
		-	SR-5	[2018]	-	

Categoria	Autoritzat	Exportat	Producte	Any autoritzat	Any exportat	País receptor
RAYTHEON TECHNOLOGIES						
Míssils	[2.400]	[2.400]	Paveway-4	2013	2015	Aràbia Saudita
	[600]	[200]	AGM-88 HARM	[2011]	2018-2019	
	[300]	[300]	AIM-9X Sidewinder	[2011]	2012-2019	
	[3.100]	[3.100]	Paveway (1.100 GBU-24 Paveway-3 y 2.000 Paveway Dual)	[2011]	2013[2016	
	[500]	[500]	AIM-120C AMRAAM	2013	2015-2019	
	[355]	[355]	AGM-154 JSOW	2014	2016-2018	
	[4.941]	[4.941]	BGM-71F TOW-2B	[2014]	2015-2018	
	[10.747]	[10.747]	BGM-71 TOW	2014	2015-2018	
	[8.120]	[8.120]	Paveway	2015	2016-2017	
	618	[175]	AGM-154 JSOW	2017	2019	
	[100]	-	RIM-116A RAM	[2017]	-	Unió dels Emirats Àrabs
	[200]	-	RIM-162 ESSM	[2017]	-	
	[59.000]	-	Paveway	[2019]	-	
	[96]	[96]	RIM-162 ESSM	2006	2015	
	[200]	[200]	RIM-116A RAM	2007	2011-2016	
	[2.000]	[2.000]	Talon	2013	2015-2018	
	[25]	[25]	RIM-116A RAM	[2016]	2018	
	[96]	[96]	RIM-162 ESSM	2016	2018-2019	
	100	[100]	MIM-104C PAC-2	2017	2019	
	[13.640]	[6.000]	Paveway	2017	2018-2019	
300	[100]	AIM-9X Sidewinder	2018	2019		
-	-	RIM-162 ESSM Block-2	[2019]	-		
Sistemes de defensa aèria	21	[21]	Patriot PAC-3	2011	2014-2017	Aràbia Saudita
	[3]	[3]	Patriot PAC-3	2015	2017-2019	Unió dels Emirats Àrabs
	-	-	Patriot PAC-3	2018	-	
Armes navals	5	-	Mk-41	[2018]	-	Aràbia Saudita
	2	-	Mk-48 GMVLS	[2019]	-	Unió dels Emirats Àrabs
RHEINMETALL AG						
Sensors	26	[26]	X-TAR	2011	2015-2016	Aràbia Saudita
Armes navals	5	-	GDM-008 35mm	2018	-	Aràbia Saudita
ROLLS ROYCE						
Motors	8	-	MT-30	2017	-	Aràbia Saudita
	[24]	[24]	MTU-2000	2009	2013-2015	Unió dels Emirats Àrabs
	4	4	BR-710	[2012]	2018-2019	
	8	8	MTU-4000	2013	2017	
	4	-	BR-710	2015	-	
	2	-	BR-710	2017	-	
TEXTRON						
Míssils	[1.300]	[1.300]	CBU-97 SFW	2013	2014-2015	Aràbia Saudita

Categoria	Autoritzat	Exportat	Producte	Any autoritzat	Any exportat	País receptor
THALES GROUP						
Sensors	[60]	[60]	Damocles	[2007]	2009-2017	Aràbia Saudita
	[20]	[20]	Ground Master-60	2011	2013-2015	
	[4]	[4]	COBRA	[2014]	2019	
	[10]	[10]	FLASH	2015	2018-2019	
	[225]	[225]	SQUIRE	2009	2011-2015	
	17	[17]	Ground Master-200	2013	2015-2017	Unió dels Emirats Àrabs
	3	-	COBRA	2019	-	
-	-	RDY	2019	-		
AIRBUS y THALES GROUP						
Satèl·lits	2	-	Helios-2	2015	-	Unió dels Emirats Àrabs
AIRBUS HELICOPTERS (controlada por Airbus)						
Aeronaus	23	[23]	EC145	2016	2017-2018	Aràbia Saudita
BEECHCRAFT (controlada por Textron)						
Aeronaus	4	[4]	King Air-350 ISR	[2012]	2015-2016	Aràbia Saudita
	[2]	[1]	King Air-350 ISR	2016	2019	
BELL HELICOPTER (controlada por Textron)						
Aeronaus	30	[30]	Bell-407	[2013]	2014-2016	Unió dels Emirats Àrabs
SIKORSKY (controlada por Lockheed Martin)						
Aeronaus	24	[24]	S-70/UH-60L	2012	2014-2015	Aràbia Saudita

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del SIPRI.

Llegenda: - Dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

així com al voltant de 124 míssils superfície-superfície del model MGM-140B ATACMS als EAU i, al mateix país, 390 coets guiats GMLRS.

A més, Lockheed Martin també ha exportat material classificat dins d'altres categories d'armament: 2 aeronaus KC-130J Hercules a l'Aràbia Saudita, 12 llançacoets múltiples autopropulsats del model M-142 HIMARS als EAU, fragates MMSC, de les que se sap que se'n van comprar 4, i almenys dos sistemes de míssils antibalístics del model THAAD es van exportar als EAU i 7 es van comprar per a l'Aràbia Saudita, encara que es desconeix quan es van exportar.

Finalment, la companyia ha exportat a l'Aràbia Saudita almenys 131 radars per a instal·lar en helicòpters i avions de combat, models APG-78 Longbow i AAQ-13 Lantirn (se'n van autoritzar 230 en total), a més de 82 sistemes electro-òptics AAQ-33 Sniper (se'n van autoritzar 158). Finalment, l'Aràbia Saudita va comprar el 2017 una desena d'aeròstats del model 74K o PTDS (sistema de detecció d'amenaçes persistents).

Sikorsky, empresa propietat de Lockheed Martin, ha rebut la petició de fabricar 102 helicòpters del model S-70/UH-60L per a l'Aràbia Saudita, dels quals se n'han exportat més de 52, així com s'ha exportat una desena d'helicòpters de guerra antisubmarina del model MH-60R Seahawk.

BAE SYSTEMS

Per la seva part, BAE Systems ha exportat fins a 638 vehicles de transport de personal blindats a la Unió dels Emirats Àrabs, dels models RG-31 Nyala (96) i Caiman (542), així com 20 vehicles de recuperació blindats M-88A2 Hercules a l'Aràbia Saudita. A més, ha produït una quantitat estimada de 44 avions de proveïment i transport Hawk-100, dels quals s'estima que se'n van exportar 31 a l'Aràbia Saudita. També ha exportat 2 canons navals del model SAK-70 Mk-2 57mm als Emirats Àrabs. La companyia també ha exportat míssils aire-superfície del model WGU-59 APKWS, encara que es desconeix tant la quantitat demanada com l'exportada.

Cal destacar que s'han trobat evidències de l'ús de vehicles de transport Caiman en territori iemenita, segons Amnistia Internacional.²⁶

THALES GROUP

Segons les dades del SIPRI, la francesa Thales Group ha exportat més de 336 sensors a tots dos països. Per model i receptor, el grup ha exportat una quantitat estimada a l'Aràbia Saudita de 225 radars de vigilància terrestre SQUIRE, 60 sistemes electro-òptics per a avió Dàmocles, 20 radars de vigilància aèria

26. <https://arms-uae.amnesty.org/en/>

Ground Màster-60, 4 radars localitzadors d'artilleria COBRA i una desena de sonars per a guerra antisubmarina del model FLAIX. Pel que fa a les exportacions a Emirats Àrabs, s'estima la recepció de 17 radars de vigilància aèria Ground Màster-200 i una quantitat indeterminada de radars COBRA i de radars per a l'avió de combat RDY.

A més, segons les dades del SIPRI, el 2015 es va registrar una petició per part dels Emirats Àrabs, de dos satèl·lits de reconeixement del model Helios-2 al grup format per Thales Group i Airbus. No hi ha constància de la quantitat final exportada.

LIG NEX1 I NORINCO

Un altre subgrup d'empreses d'armament al que fem especial esment, són la sud-coreana LIG NEX1, productora de municions guiades de precisió i electrònica militar, i la xinesa Norinco, que produeix tot tipus de vehicles, armament i explosius militars. Segons les evidències que recull l'informe²⁷ publicat per PAX²⁸ a finals de 2018, posteriorment a la prohibició de les bombes de dispersió, van continuar produint el Tactical Surface Launch Missile, en el cas de LIG NEX1, i el coet Type 90B o el Fire Dragon entre altres models de municions de dispersió per part de Norinco.

En el període estudiat, LIG NEX1 ha exportat 100 míssils antitancs del model Raybolt a l'Àrabia Saudita. D'altra banda, Norinco va rebre la petició de 500 míssils antitancs del model Blue Arrow-7, dels quals s'estima que se'n van exportar 350 a la Unió dels Emirats Àrabs. Aquesta última empresa també ha exportat a EAU 6 canons remolcats AH-4 155mm i una quantitat desconeguda de llançacoets múltiples autopropulsats del model SR-5.

RAYTHEON TECHNOLOGIES

La multinacional nord-americana Raytheon Technologies, emergida recentment de la fusió de Raytheon i United technologies,²⁹ dues de les empreses més rellevants a nivell mundial pel que fa a la fabricació de míssils guiats i motors d'ús militar respectivament, ocupa el primer lloc pel que fa a quantitat de míssils exportats a l'Àrabia Saudita i els EAU. Raytheon Technologies destaca per la quantitat de bombes guiades

"Paveway",³⁰ que podrien haver sigut utilitzades contra la població civil. Concretament, ha exportat 13.620 a l'Àrabia Saudita (se'n van autoritzar 72.620) i 6.000 a EAU (se'n van autoritzar 13.640).

Raytheon Technologies, a més és fabricadora de míssils antitancs dels models BGM-71, dels quals se n'han exportat més de 15.600 a l'Àrabia Saudita, i s'estima que s'han exportat més de 500 bombes guiades AGM-154 JSOW (se n'havien demanat 973). L'empresa també ha fabricat al voltant de 600 míssils anti-radiació del model AGM-88 HARM a petició de l'Àrabia Saudita, dels quals n'ha exportat 200, així com 500 míssils d'aire de llarg abast guiats per radar AIM-120C AMRAAM, més 300 de curt abast del model AIM-9X Sidewinder, així com se li van comprar míssils superfície-aire dels models RIM-116A RAM (100) i RIM-162 ESSM (200).

Durant el període estudiat, la companyia també ha fabricat i exportat als Emirats Àrabs una quantitat estimada de 2.000 míssils aire-superfície Talon, qui també li ha demanat 300 míssils aire-aire de curt abast del model AIM-9X Sidewinder (dels quals se'n van exportar 100), i més de 500 míssils superfície-aire dels models MIM-104C PAC-2 (100), RIM-116A RAM (225) i Rim-162 ESSM (més de 192).

A més, s'estima que l'empresa ha exportat més de 24 sistemes de míssils Patriot PAC-3 a l'Àrabia Saudita i un número indeterminat als EAU, així com tots dos països li han demanat sistemes navals de míssils superfície-aire dels models Mk-41 (l'Àrabia Saudita li va comprar 5) i Mk-48 GMVLS (EAU li va comprar 2).

Recordem de nou que s'han trobat evidències de bombes guiades GBU-24 Paveway utilitzades en un atac el dia 22 de setembre de 2016 a una fàbrica de bombes d'aigua de Sana'a, segons l'informe remès el gener de 2017 pel Panell d'Experts sobre Iemen, presentat al consell de seguretat de les Nacions Unides.³¹ Aquest atac representa una violació del Dret Internacional Humanitari segons les Nacions Unides, en tenir com a objectiu principal infraestructures civils. El 2019, Raytheon Technologies va rebre l'encàrrec de l'Àrabia Saudita de fabricar 59.000 unitats d'un model similar de bomba guiada, la GBU-12 Paveway, de la qual ja n'havia comprat al voltant de 100 unitats, que van ser exportades entre els anys 2010-2011, i de les quals se n'han trobat evidències en atacs civils a Iemen, com els atacs a l'hospital de Hajjah el 15 d'agost de 2016 i l'atac del 8 d'octubre 2016 a Sana'a sobre un funeral civil. A l'atac a l'hospital, van morir

27. Informe Worldwide Investment in Cluster Munitions, PAX, 2018.

<https://www.paxforpeace.nl/publications/all-publications/worldwideinvestment-in-cluster-munitions-2018>

28. PAX es una ONG pacifista holandesa, promotora de la campanya Don't Bank on the Bomb. <https://www.paxforpeace.nl/>

29. United Technologies y Raytheon es fusionen per crear un gegant aeroespacial i de defensa. Expansió. Consultat el 14/02/2021. <https://www.expansion.com/empresas/2019/06/10/Scfd940d468aeb73398b4625.html>

30. Paveway es una marca registrada per Raytheon des de l'any 2018, tot i que també es pot utilitzar com a nom genèric de les bombes guiades.

31. Himmiche, Ahmed et. al (2017), Final report of the Panel of Experts on Yemen, UN Security Council, p.46.

19 persones i en van resultar ferides 24, mentre que a l'atac al funeral civil van perdre la vida 32 persones i 695 en van resultar ferides.

RHEINMETALL AG

Aquesta empresa alemanya especialitzada en la producció de sistemes de combat, que també subministra peces de recanvi per a armes i produeix diferents vehicles blindats de combat, ha exportat 26 radars de vigilància aèria X-TAR a l'Aràbia Saudita i ha fabricat 5 sistemes d'artilleria antimíssils model GDM-008 35mm per a ser exportats també a l'Aràbia Saudita, encara que es desconeix quan es farà la transacció.

LEONARDO

L'empresa italiana Leonardo, anteriorment denominada Finmeccanica, fabricadora de diferents models d'aviació com els Eurofighter Typhoon i els caça F-35, ha exportat bàsicament sensors i armes navals. Pel que fa als sensors, ha exportat una quantitat estimada de 8 radars de vigilància aèria model RAT-315 a l'Aràbia Saudita i 6 radars de control de foc Orion RTN-25 a EAU, país que també li ha comprat 3 radars per a avions de patrulla marítima del model Seaspray, que suposadament encara no s'han exportat. Així mateix, l'empresa ha fabricat 12 canons navals Super Rapid 76mm per a l'Aràbia Saudita i 8 per als EAU.

ROLLS ROYCE

Algunes dades aporten també informació sobre la britànica Rolls Royce, una altra de les incloses en el rànquing elaborat pel SIPRI,³² en concret en la posició vint-i-tres, també especialitzada en l'aviació militar, mitjançant la fabricació de motors, però al seu torn també dedicada a la construcció de vaixells militars. En concret, en el període estudiat, Rolls Royce ha rebut la comanda de 8 turbines de gas MT-30 per part de

32. Veure annex Taula 18: rànquing SIPRI de majors venedors d'armament.

l'Aràbia Saudita. D'altra banda, els EAU li han demanat 24 motors dièsel MTU-2000, 8 motors dièsel MTU-4000 i 10 motors d'aviació turbofán del model BR-710.

GENERAL DYNAMICS

En el cinquè lloc del rànquing del SIPRI trobem a General Dynamics. L'empresa aeroespacial i de defensa nord-americana ha exportat aproximadament 454 carros de combat del model M-1A2S a l'Aràbia Saudita (van autoritzar-ne 467).

TEXTRON

En el cas de l'empresa matriu Textron, gran conglomerat nord-americà que posseeix una potent divisió de defensa i que controla empreses d'armament com Bell Helicopters i Beechcraft, s'ha tingut en compte l'any de lliurament de l'armament, ja que malgrat que la petició es va tramitar abans del període estudiat (2013), es coneix que l'any en què es va fer efectiva l'exportació està inclòs en el període estudiat. En aquest període, s'estima que Textron ha exportat 1.300 bombes guiades a l'Aràbia Saudita del model CBU-97 SFW.

Respecte a les empreses subsidiàries esmentades, Beechcraft ha exportat 5 dels 6 avions demanats per vigilància terrestre King Air-350 ISR a l'Aràbia Saudita i Bell Helicopters ha exportat 30 helicòpters lleugers Bell-407 a la Unió dels Emirats Àrabs.

CHINA AEROSPACE SCIENCE & TECHNOLOGY CORPORATION (CASC)

La companyia Xina ha exportat 5 vehicles aeris no tripulats armats a l'Aràbia Saudita model CH-4.

NAVANTIA

Finalment, destaquem a la companyia naviliera espanyola Navantia, constructora de les 5 corbetes Avante-2200 encarregades per l'Aràbia Saudita el 2018, i que es lliuraran el 2022.

3. BANCA ARMADA QUE FINANÇA ARMES PER A LA GUERRA A IEMEN

3.1 SOBRE EL FINANÇAMENT DE LES EMPRESES QUE HAN EXPORTAT ARMAMENT A L'ARÀBIA SAUDITA I ELS EAU EN EL PERÍODE 2015-2019

En aquest capítol revelarem la quantitat d'entitats financeres que han prestat els seus serveis a les empreses d'armes, identificades en els capítols anteriors com a exportadores d'armes a l'Aràbia Saudita i els EAU durant el període en què han estat duent a terme nombroses accions bèl·liques en territori iemenita, algunes d'elles assenyalades com a crims de guerra. D'aquesta manera coneixerem les xifres que vinculen a les entitats financeres amb les empreses d'armament que han exportat material militar durant els anys del conflicte, detallant en primer lloc a les dades de les entitats, disponibles a la Base de dades Internacional de la Banca Armada, on podem trobar més de 607 mil milions de dòlars destinats a finançar, entre 2014 i 2019, a les empreses d'armament que han pogut exportar armes amb destinació a la guerra a Iemen.

Per a realitzar un primer anàlisi d'aquestes dades, s'ha triat una mostra de 192 entitats financeres, que apareixen als nostres informes anteriors en el rànquing de la banca armada, completat amb les que

presenten majors volums econòmics segons el rànquing Fortune 500 global³³ per a l'any 2020.

Sobre les entitats financeres que conformarien la banca armada que pot haver finançat la guerra a Iemen, trobem que la majoria es concentra als EUA, copant les primeres posicions del rànquing. No obstant això, en descendir posicions, també apareixen països de l'entorn europeu com Alemanya, França, Itàlia, Espanya, Noruega, Suïssa o el Regne Unit. Apareixen en el llistat també entitats d'altres països més allunyats de la perspectiva eurocèntrica, però que són epicentres financers consolidats d'envergadura internacional, com la Xina, el Japó o el Canadà.

No obstant això, la distribució del muntant total està altament concentrada en els primers 50 llocs del rànquing, que acumulen el 96,92% de la mostra seleccionada i representen el 72,99% del muntant total disponible en la base de dades. Totes aquestes cinquanta entitats superen cadascuna els 800 milions destinats a la indústria armamentista entre 2015 i 2019. És inevitable esmentar el pes específic total dels primers llocs del rànquing, conformat per grans bancs, companyies financeres i asseguradores dels Estats Units. Copen aquests llocs noms com Capital Group, Vanguard, BlackRock, State Street, Bank of America, Wells Fargo o l'asseguradora Prudential Fi-

33. Revista global de negocis coneguda pel llistat anual de les 500 entitats amb més guanys, volum d'activitat i influència de E.E.U.U i el món <http://fortune.com/global500/2020search/?sector=Financials>.

Taula 3. Rànquing de la banca armada internacional que ha finançat empreses d'armes subministradores dels principals exercits involucrats a la Guerra de Iemen 2015-2019

	Entitat Financera	País de l'entitat financera	Total entitat financera
1	Capital Group	Estats Units	\$ 55.011.957.948,60
2	Vanguard	Estats Units	\$ 52.228.706.297,34
3	BlackRock	Estats Units	\$ 47.994.161.101,63
4	State Street	Estats Units	\$ 43.213.287.879,38
5	Verisight	Estats Units	\$ 28.171.353.784,56
6	T.Rowe Price	Estats Units	\$ 27.971.795.429,46
7	Bank of America	Estats Units	\$ 19.809.312.454,48
8	JPMorgan Chase	Estats Units	\$ 15.827.361.595,30
9	Wells Fargo	Estats Units	\$ 11.994.612.912,59
10	Citigroup	Estats Units	\$ 10.309.044.571,94
11	Fidelity Investments	Estats Units	\$ 9.855.164.917,09
12	TIAA	Estats Units	\$ 7.307.040.708,00
13	Prudential Financial (US)	Estats Units	\$ 7.163.008.227,88
14	Crédit Agricole	França	\$ 6.466.695.648,52
15	Goldman Sachs	Estats Units	\$ 6.390.120.424,80
16	Société Générale	França	\$ 6.336.660.312,37
17	Morgan Stanley	Estats Units	\$ 6.290.332.595,26
18	Mitsubishi UFJ Financial	Japó	\$ 6.061.637.938,03
19	Royal Bank of Canada	Canada	\$ 6.036.282.186,03
20	UBS	Suïssa	\$ 5.367.987.794,57
21	Deutsche Bank	Alemanya	\$ 4.842.716.573,93
22	Lloyds Banking Group	Regne Unit	\$ 3.941.155.167,11
23	Invesco	Estats Units	\$ 3.696.952.486,05
24	Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA)	Espanya	\$ 3.401.309.592,96
25	Sociedad Estatal de Participaciones Industriales	Espanya	\$ 3.219.035.811,99
26	Barclays	Regne Unit	\$ 3.134.877.622,04
27	BPCE Group	França	\$ 3.040.715.157,71
28	BNP Paribas	França	\$ 2.957.391.205,27
29	Toronto-Dominion Bank	Canada	\$ 2.874.138.508,10
30	US Bancorp	Estats Units	\$ 2.769.068.760,06
31	Legal & General	Regne Unit	\$ 2.639.027.291,51
32	AXA Equitable	Estats Units	\$ 2.572.015.823,83
33	MassMutual Financial	Estats Units	\$ 2.140.017.994,42
34	Sumitomo Mitsui Trust	Japó	\$ 2.066.441.945,42
35	HSBC	Suïssa	\$ 1.837.119.091,93
36	Santander	Espanya	\$ 1.830.195.192,39
37	Commerzbank	Alemanya	\$ 1.665.954.291,92
38	AXA	França	\$ 1.437.670.732,60
39	Sun Life Financial	Canada	\$ 1.422.799.867,48
40	Norwegian Government Pension Fund - Global	Noruega	\$ 1.385.642.194,29
41	UniCredit	Itàlia	\$ 1.344.939.358,88
42	New York Life Insurance	Estats Units	\$ 1.324.997.744,31
43	New York State Common Retirement Fund	Estats Units	\$ 1.237.614.161,60
44	European Investment Bank	Europa	\$ 1.210.811.251,60
45	State Farm	Estats Units	\$ 1.077.239.000,00
46	Allianz	Alemanya	\$ 1.044.873.386,19
47	Northwestern Mutual Life Insurance	Estats Units	\$ 989.237.806,85
48	China Construction Bank	Xina	\$ 949.700.000,00
49	China Merchants Group	Xina	\$ 939.900.000,00
50	Bank of China	Xina	\$ 887.015.722,71
	Total		\$ 444.147.962.252,31

Font: Elaboració pròpia a partir de la Base de dades Internacional de la Banca Armada a la Base de dades Cicle Econòmic Militar del Centre Delàs

nancial. Els tretze primers llocs han destinat més de 336 mil milions de dòlars a finançar les empreses investigades. Al TOP 50, 23 dels llocs estan ocupats per entitats nord-americanes. Aquestes entitats aporten més del 80% del finançament i inversions incloses en la mostra, 371 mil milions. En els annexos es troba el llistat complet de les 192 entitats financeres que compten entre els seus clients empreses d'armes, que en venen a l'Aràbia Saudita i els EAU durant la guerra a Iemen.

El top cinc d'aquest rànquing del finançament de la guerra el conformen Capital Group, Vanguard, BlackRock, State Street i Verishigt. Amb 226 mil milions de dòlars de finançament destinat a 12 de les 15 empreses estudiades. En concret són: Textron, Airbus, Thales, Leonardo, BAE Systems, Raytheon Technologies, Rolls-Royce, Boeing, General Dynamics, LIG Nex1, Lockheed Martin i Rheinmetall AG. La meitat d'elles també són nord-americanes. Com veurem més endavant, Boeing, el gegant aeronàutic nord-americà, és l'empresa més finançada, en gran part gràcies als 118 mil milions de dòlars que ha rebut d'aquestes cinc entitats.

Hem de descendir fins a la tretzena posició per a trobar el primer grup bancari europeu, la francesa Crédit Agricole, que aglutina una xarxa de bancs cooperatius francesos i ha finançat deu corporacions armamentistes, set d'elles companyies europees, com Airbus, a qui ha destinat més de dos mil cinc-cents milions de dòlars, la francesa Thales, la italiana Leonardo, les britàniques BAE Systems i Rolls-Royce, l'alemanya Rheinmetall AG i l'espanyola Navantia.

Més avall del rànquing apareixen tres entitats franceses més: Société Générale (16a posició), BPCE Group (27) i BNP Paribas (28). Aquesta última ha finançat les mateixes empreses que el seu homòleg Crédit Agricole, afegint-t'hi Lockheed Martin. Mentre que Société Générale i BPCE Group han finançat un total de deu empreses, set d'elles europees, les mateixes que s'han citat anteriorment. Veiem a les entitats franceses esmentades com la relació s'inverteix, i aposten més per finançar "Armes Made in Europe".

En els deu llocs que van des de la dissetena a la vint-i-sisena posició és on trobem més diversitat de països d'origen de les entitats financeres que els ocupen: els Estats Units, Japó, Canadà, Suïssa, el Regne Unit, Alemanya, Espanya i França. Aquest grup d'entitats n'ha destinat entre sis mil i tres mil milions de dòlars. Ho conformen noms coneguts del panorama financer europeu i internacional, com Morgan Stanley, Mitsubishi UFJ Financiació, Royal Bank of Canada, UBS, Lloyds Banking Group, Deutsche Bank, Invesco, Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA), Soci-

etat Estatal de Participacions Industrials, i Barclays. El finançament destinat a dotze empreses de la indústria fabricadora d'armes de guerra exportades a l'Aràbia Saudita i la Unió dels Emirats Àrabs d'aquestes entitats ascendeix a 46 mil milions de dòlars. Airbus, Thales, Leonardo, BAE Systems, Raytheon Technologies, Rolls-Royce, Boeing, General Dynamics, Lockheed Martin, Rheinmetall AG, Textron i Navantia són les empreses finançades. En els llocs vint-i-cinc i vint-i-sis apareixen les dues primeres institucions financeres amb a l'Estat Espanyol, BBVA i la Societat Estatal de Participacions Industrials. BBVA, és el número 1 habitual de la Banca Armada Espanyola, que com es detallarà més endavant ha finançat a sis empreses vinculades amb la guerra a Iemen, i la Societat Estatal de Participacions Industrials apareix en el rànquing atès que té la titularitat del 4,16% de les accions d'Airbus.

Després d'aquestes vint-i-cinc entitats que superen els tres mil milions destinats a la indústria de la fabricació d'armament, existeix un altre grup de deu entitats que es troben entre els tres mil i els més de mil cinc-cents milions de dòlars de finançament: BNP Paribas, Toronto-Dominion Bank, US Bancorp, Legal & General, AXA Equitable, MassMutual Financiació, Sumitomo Mitsui Trust, HSBC, Santander i Commerzbank.

En aquest conjunt també trobem marques financeres reconegudes com el banc francès BNP Paribas, la britànica Legal & General o AXA Equitable, empresa controlada per AXA des que va adquirir Equitable Holdings el 2004, formant AXA Equitable fins el 2018, any en què aquesta empresa es va desfer de la matriu francesa. La majoria d'elles han fet negocis amb Airbus, Thales, Leonardo, BAE Systems, Raytheon Technologies, Rolls-Royce, Boeing, Navantia, Rheinmetall AG. Després de les anteriors institucions financeres, que superen els dos mil milions de dòlars compromesos amb aquestes empreses, apareixen en el rànquing l'HSBC i el Santander.

Completen aquest Top 50 del rànquing altres catorze entitats, com l'anteriorment citada companyia asseguradora AXA, i les també asseguradores Allianz i State Farm, els grans bancs xinesos com el China Construction Bank, la China Merchants Group o el Bank of la Xina, per les seves inversions en les empreses xineses Norinco i la China Aerospace Science & Technology Corporation. Finalment, també trobem alguns fons de pensions com el Nova York State Common Retirement Fund o el Norwegian Government Pension Fund.

3.2 LA BANCA ARMADA ESPANYOLA QUE HA FINANÇAT EMPRESES LES ARMES, LES QUALS PODEN HAVER ALIMENTAT LA GUERRA A IEMEN

En el rànquing de grans finançadors de les empreses que produeixen i exporten armament als països involucrats en el conflicte a Iemen, apareixen els dos grans bancs amb seu a Espanya: BBVA i Santander. Aquestes dues entitats sempre han estat liderant el rànquing de la Banca Armada espanyola i, pel que fa al finançament de les 15 empreses estudiades, també ho fan. No obstant això, també trobem altres actors de la banca espanyola que els acompanyen: Bankia, Banc Sabadell i Banco Mediolanum, amb quanties molt més reduïdes però gens menyspreables, que a més les relacionen amb empreses líders en la fabricació de tota mena d'armes, i que són actors protagonistes del comerç d'armament mundial. En total, el conjunt de la Banca Armada Espanyola ha canalitzat, cap a les empreses d'armes de països exportadors a l'Àrabia Saudita i EAU durant el conflicte a Iemen, 8.686 milions de dòlars.

BFA posseïdora d'accions S.A, controlada pel capital del FROB al 100% i integrada en el holding de Bankia, va concedir i manté crèdits *revolving* per un valor de més de 66 milions de dòlars amb Navantia. El 2019, Bankia va decidir també invertir en Raytheon Technologies 196.190 dòlars. Bankinter va compartir aquest crèdit amb la societat d'inversions actualment integrada a Bankia, assumint l'altre 50% del crèdit que va ascendir a 133 milions de dòlars de crèdit disponible.

Banc Sabadell és una altra de les entitats bancàries implicades en el finançament d'aquest negoci. Entre 2017 i 2019 va col·laborar en el finançament de General Dynamics, gran conglomerat armamentista nord-americà, encarregat de recondicionar i fabricar, des de 2008, tancs M-1A2S nord-americans per a l'exèrcit de l'Àrabia Saudita.³⁴ Just en l'exercici anterior, el 2016, l'Àrabia Saudita va confirmar una comanda a Estats Units³⁵ d'aproximadament 1.500 milions de dòlars, que incloïa 153 estructures d'aquests tancs per a modernitzar i reconvertir 133 dels que ja posseïa, a més de metralladores M2 i M240, llançagranades M520 i serveis de suport tècnic i logístic. Els tancs s'han lliurat entre 2018 i 2020.

Banco Mediolanum apareix en el rànquing de la Banca Armada espanyola ja que, el 2019, va decidir invertir en Leonardo, el gran fabricant d'armament italià, que també s'ha beneficiat de la guerra a Iemen i de

l'escalada armamentista que n'estan vivint els països participants. El 2019, per exemple, va començar la fabricació de dos nous canons Super Rapid 76mm per a les dues fragates Gowind-2500 que s'estan fabricant a França per a la Unió dels Emirats Àrabs. Mentrestant, també està fabricant des de 2018 aquest mateix model per a les corvetes Avante-2200, que fabrica l'empresa espanyola Navantia i que lliurarà a l'Àrabia Saudita.

A la taula, conformada per un total de 19 entitats que es mostra a continuació, apareixen altres entitats bancàries que també han invertit i han entrat en el capital social de Leonardo, com Novo Banc i Caixa Rural, que van decidir fer-ho al juny de 2019.

Com s'ha esmentat a l'inici d'aquest apartat, mereixen especial atenció els dos grans bancs espanyols, BBVA i Santander. Històricament, sempre han liderat el rànquing de la Banca Armada i, any rere any, han continuat la tendència de seguir una estratègia de negoci que es vincula a aquesta indústria armamentista a nivell nacional i internacional. Entre les dues entitats han destinat més de 5.231 milions de dòlars a les 8 empreses l'armament, de les quals és més que probable que sigui utilitzat pels exèrcits alauí i emiratí en les seves accions bèl·liques a la guerra a Iemen.

El cas de BBVA, líder habitual de la Banca Armada espanyola, mostra que 3.401 mil milions dels seus de cinc mil milions de dòlars que sabem que financen a empreses d'armes en el període estudiat, poden haver estat destinats als EAU i l'Àrabia Saudita durant la guerra a Iemen. El seu volum d'implicació amb el sector es va incrementar de manera ostensible entre 2017 i inicis de 2019, en apostar per General Dynamics, qui ha aportat a la guerra de Iemen tancs M-1A2S i LAV-700, encarregats l'any 2014 i que es van exportar parcialment a l'Àrabia Saudita durant l'any 2019.³⁶

El BBVA no només ha finançat a General Dynamics. Com observem a la taula 4, tot i que amb imports més reduïts, també ha participat del finançament d'altres cinc fabricants, que han assortit d'armament tant a l'Àrabia Saudita com als EAU. Amb més de 330 milions de dòlars rebuts trobem a Boeing i Airbus. Airbus va fabricar els 4 models d'avions de transport C-295W a la seva factoria de San Pablo (Sevilla) el 2015, per encàrrec del ministeri de l'interior de l'Àrabia Saudita.³⁷ Més tard, el 2017, Unió dels Emirats Àrabs va tornar a encarregar a Airbus 5 avions més

34. Army Technology. Consultat el 24/02/2021 <http://army-technology.com/news/news72167.html>.

35. Agència de seguretat i cooperació: [HTTPS://WWW.DSCA.MIL/PRESSMEDIA/MAJOR-ARMS-SALES/KINGDOM-SAUDI-ARABIA-M1A2S-SAUDIABRAMS-MAIN-BATTLE-TANKS-AND-M88ALAZ](https://www.dscamilitary.com/pressmedia/major-arms-sales-kingdom-saudi-arabia-m1a2s-saudiabrams-main-battle-tanks-and-m88alaz)

36. Es calcula que només 255 dels 742 tancs sol·licitats han estat entregats segons la informació disponible en data d'elaboració del informe.

37. <https://www.defensa.com/espana/primer-c295w-para-arabiasaudita-vuela-sevilla>.

Taula 4. Rànquing de la banca armada espanyola que ha finançat empreses d'armes subministradores dels principals exercits involucrats a la Guerra de Iemen 2015-2019

	Entitat financera	Total entitat financera	Empreses finançades
1	Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA)	\$ 3.401.309.592,96	Airbus, Boeing, General Dynamics, Leonardo, Navantia, Raytheon Technologies
2	Sociedad Estatal de Participaciones Industriales	\$ 3.219.035.811,99	Airbus
3	Santander	\$ 1.830.195.192,39	Airbus, Boeing, Leonardo, Navantia, Rolls-Royce, Thales
4	Bankia	\$ 66.837.690,00	Navantia, Raytheon Technologies
5	Bankinter	\$ 66.641.500,00	Navantia
6	Banco de Sabadell	\$ 53.549.484,99	General Dynamics, Raytheon Technologies
7	Banco Mediolanum	\$ 44.356.184,30	Leonardo, Raytheon Technologies
8	Tressis Gestion	\$ 851.171,14	Leonardo, Raytheon Technologies
9	Dunas Capital	\$ 805.064,40	Raytheon Technologies
10	Value Tree Wealth & Asset Management	\$ 619.546,76	Leonardo
11	Novo Banco Gestion	\$ 559.725,37	Leonardo
12	Caja Rural	\$ 380.090,03	Leonardo
13	Miurex Inversiones Hispania	\$ 343.419,76	Leonardo
14	Banco Caminos	\$ 278.918,59	Rheinmetall AG
15	Acacia Inversion	\$ 273.292,67	Raytheon Technologies
16	Esfera Capital	\$ 271.841,01	Raytheon Technologies
17	Gesiuris Asset Management	\$ 178.140,52	Raytheon Technologies
18	CIMD Group	\$ 86.968,00	Raytheon Technologies
19	Unicaja Banco	\$ 81.346,05	Leonardo
	Total	\$8.686.654.944,93	

Font: Elaboració pròpia a partir de la Base de dades Internacional de la Banca Armada a la Base de Dades del Cicle Econòmic Militar del Centre Delàs

d'aquest model, i el 2019 va fer un encàrrec de 3 models A-330 MRTT, avions cisterna de transport que també es van fabricar a Espanya.

Mereix especial esment la inversió en accions de Raytheon Technologies, que van realitzar amb major volum d'exposició BBVA, però també Bankia, Sabadell i altres institucions financeres el 2019. Durant els últims anys aquesta empresa ha assortit l'Aràbia Saudita de bombes guiades Paveway, concepte que, després d'una pugna legal per l'ús comú del terme amb Lockheed Martin, finalment va aconseguir patentar Raytheon Technologies el 2017.³⁸ Raytheon Technologies és l'única empresa que ven el model GBU-12 Paveway a altres països que no són els Estats Units. Segons l'informe remès el gener de 2017 pel Panell d'Experts sobre Iemen, presentat al Consell de Seguretat de les Nacions Unides, es van llançar bombes d'aquest mateix model als atacs a l'hospital de Hajar el 15 d'agost de 2016, i el 8 d'octubre del mateix any sobre un funeral civil a Sana'a. En el mateix informe realitzat per aquest grup d'experts, s'assegura

que l'única part del conflicte que té capacitat per a llançar aquesta munició és la coalició liderada per l'Aràbia Saudita.³⁹

Si repassem les exportacions a l'Aràbia Saudita, observem que des de l'any 2011, sistemàticament, aquest país està important aquest tipus de bomba guiada fabricada per Raytheon Technologies. L'any 2019, Raytheon Technologies va rebre un nou encàrrec, fabricar 50.000 noves unitats d'aquest model de bomba guiada per a l'Aràbia Saudita.

El BBVA, s'ha relacionat també amb la naviliera espanyola Navantia, i ho ha fet des de 2015 participant d'un crèdit *revolving* sindicat juntament amb altres entitats de més de 347 milions de dòlars, entre les quals es troba precisament, l'altre gran banc que ha estat finançant i invertint en les empreses fabricadores de l'armament que arriba a Iemen, el Santander. Aquest crèdit es va concedir en conjunt amb altres

38. Consultar patent a: <https://trademarks.justia.com/875/03/paveway-87503495.html>.

39. Final report of the Panel of Experts on Yemen. Ahmed Himmiche, Coordinator. "The only party to the conflict with the known capability to deliver the Mark 82 HE A/C bomb with the GBU-12 PAVEWAY II guidance unit is the Saudi Arabia-led coalition." Pàg. 212. Consultat el 27/02/2021.

quatre entitats: BNP Paribas, Lloyd's Banking Group, Crédit Agricole i Natxis. Santander va aportar-ne 38 milions, i BBVA n'hi va aportar 87 milions.

El Santander, per la seva part, també ha fet negoci amb la prestació de serveis financers, i la seva participació accionarial en sis empreses que poden haver venut armes per a la guerra a Iemen entre 2017 i principis de 2019. La francesa Thales és la que ha rebut més suport en aquest període per part del Santander, més de 650 milions de dòlars. A més de participar en la fabricació d'armament nuclear, també ha tingut com a client final els dos països analitzats, assortint en l'última dècada diverses comandes de radars i sensors. Les comandes més recents van ser radars COBRA de localització d'armament d'alt calibre. L'Àrab Saudita va demanar els seus el 2014 i des de 2019 ja compta amb ells. La Unió dels Emirats Àrabs, va realitzar la seva comanda el 2019.

Boeing, el gran fabricant d'aeronaus nord-americana, també va rebre el suport financer del Santander, 417 milions de dòlars entre 2017 i 2019. Com s'ha esmentat en el capítol anterior, Boeing ha exportat en l'última dècada a l'Àrab Saudita més de 80 avions de combat F-15, helicòpters AH-6 Apatxe Guardian i helicòpters de transport CH-47F Chinook, entre altres aeronaus. Però el que més ha exportat a aquests països són bombes guiades JDAM, amb més de 11.000 projectils. L'any 2017, en ple conflicte, va sol·licitar de nou 45.000 d'aquests míssils, 27.000 del model GBU-38 i 18.000 del model GBU-31.

Tornant a Europa, Banc Santander va participar en dues línies de crèdit *revolving* sindicat de més de 1.500 milions de dòlars el 2015 i de 3.500 milions de dòlars el 2018, atorgades a Rolls-Royce, on va assumir un 5% de l'import en cadascuna d'elles, 96 i 175 milions de dòlars respectivament.

FINANÇAMENT DE LES ARMES DE LA GUERRA DEL IEMEN

Anàlisi del finançament de les empreses d'armes que han exportat a Aràbia Saudita i Emirats Àrabs Units (2015-2019)

Inici del conflicte:

2015

fins a l'actualitat

Segona oleada d'ANUR:
el **80%** de la població necessita ajuda humanitària per a sobreviure

Més de **4 milions** de persones desplaçades internament

Més de **7 milions** de persones necessiten assistència nutricional

El conflicte ha causat la mort d'un **100.000** persones

el **67%** de les morts civils causades per ofensives de coalició liderades per saudites

Països implicats en el conflicte:

	2015	2016	2017	2018	2019
Aràbia Saudita	•	•	•	•	•
Emirats Àrabs Units	•	•	•	•	•
Bahrain	•	•	•	•	•
Egipte	•	•	•	•	•
Jordània	•	•	•	•	•
Kuwait	•	•	•	•	•
Morroc	•	•	•	•	•
Qatar	•	•	•	•	•
Sudan	•	•	•	•	•

Font: Policy Paper "Guerra al Iemen: responsabilitat saudita, conflictes europeus" ECJ, DHR | Centre D'Estudis per la Pau, 2020

Font: Finançament de les armes de la guerra del Iemen. Anàlisi del finançament de les empreses d'armes que han exportat a Aràbia Saudita i Emirats Àrabs Units (2015-2019).

FINANÇAMENT PER ALS FABRICANTS D'ARMES EXPORTADES A ARÀBIA SAUDITA I ELS EMIRATS ÀRABS UNITS (2015-2019)

Ranking	Company	Sales (M\$)
1	BOEING	\$209.169 M
2	LOCKHEED MARTIN	\$62.975 M
3	GENERAL DYNAMICS	\$52.272 M
4	AIRBUS	\$36.251 M
5	RAYTHEON TECHNOLOGIES	\$26.787 M
6	TEXTRON	\$15.818 M
7	ROLLS ROYCE	\$15.748 M
8	BAE SYSTEMS	\$15.039 M
9	THALES	\$12.764 M
10	LEONARDO	\$4.640 M
11	RHEINMETALL AG	\$2.473 M
12	NORINCO	\$2.103 M
13	CHINA AEROSPACE SCIENCE & INDUSTRY	\$1.000 M
14	NAVANTIA	\$480 M
15	LIG NEX1	\$263 M

AVIÓ DE CAÇA / MISSILS MISSILS / HELICOPTER / ELECTRONICA MILITAR / TANC / NAU / ARMA AEROMARITIMA / AVIÓ DE CAÇA / MISSILS MISSILS / HELICOPTER / ELECTRONICA MILITAR / TANC / NAU / ARMA AEROMARITIMA

CONCLUSIONS

EXPORTACIONS D'ARMES ALS EXÈRCITS QUE LIDEREN ELS ATACS A LA GUERRA A IEMEN (L'ARÀBIA SAUDITA I ELS EAU)

Durant el període 2015-2019, un total de 25 països de tot el món han realitzat exportacions de material militar a l'Aràbia Saudita i la Unió dels Emirats Àrabs, que lideren la coalició de països que participen a la guerra a Iemen. Els Estats Units és el país que encapçala la llista, acaparant el 72,2% del total de les transaccions. El segueixen el conjunt de països de la Unió Europea, que representen el 21,9%.

L'any 2018 es va realitzar un volum major d'exportacions, si sumem les que es van realitzar a tots dos països. Si analitzem les dades per separat, l'any que més exportacions va haver-hi a l'Aràbia Saudita va ser el 2017, i a la Unió dels Emirats Àrabs va ser el 2015. L'armament que més s'exporta a nivell mundial en volum TIV, es refereix a les categories (SIPRI) de: aeronaus (48,7%), míssils (19,5%), vehicles blindats (14,6%) i sistemes de defensa aèria (7,6%).

Espanya ha mantingut les exportacions de manera constant durant tot el període. Tenint en compte les categories de la Subdirecció General de Comerç Exterior, el material exportat ha format part principalment de les categories: 3 (municions i dispositius per a l'armat dels esquers), 4 (bombes, torpedes, coets, míssils), 5 (sistemes de direcció de tir), 10 (aeronaus, globus, paracaigudes, drons i motors) i 15 (equips de

formació d'imatge o de contramesura), a les quals cal afegir-hi les corbetes de Navantia, lliurades a partir del 2020.

EMPRESSES D'ARMES QUE HAN EXPORTAT A L'ARÀBIA SAUDITA I ELS EAU DES DE L'INICI (2015) DE LA GUERRA A IEMEN FINS EL 2019

Són 80 les empreses d'armes que han exportat els seus productes a l'Aràbia Saudita i la Unió dels Emirats Àrabs durant el període estudiat. Concretament, 53 d'elles a l'Aràbia Saudita i 45 als EAU, entre les quals se'n troben 18 que han exportat a tots dos. Disposem de dades sobre el finançament de 15 d'aquestes empreses: Airbus (inclou Airbus Helicopters), BAE Systems, Boeing, la Xina Aerospace Science and Technology Corporation -CASC-, General Dynamics, Leonardo, LIG Nex1, Lockheed Martin (inclou Sikorsky), Navantia, Norinco, Raytheon Technologies, Rheinmetall AG, Rolls-Royce, Textron (inclou Beechcraft i Bell Helicopter) i Thales Group.

Les categories d'armament que més s'exporten, en unitats, són míssils i vehicles blindats. El total de míssils l'exportació dels quals va ser autoritzada a l'Aràbia Saudita i Emirats Àrabs en el període estudiat ascendeix a 178.311 unitats, entre els quals destaquen les BGM-71 i les GBU de Raytheon Technologies, els GBU-31 i els GBU-38 de Boeing, els CBU-97 SFW de Textron i els MIM-104F PAC-3 i AGM-114K HELLFIRE de Lockheed Martin. Els vehicles blindats autoritzats ascendeixen a 1.125, destacant els M-1A2S de General Dynamics i els Caiman de BAE Systems.

Per darrere d'aquestes categories es troben els sensors, dels quals se'n va autoritzar l'exportació de 780, com els AAQ-13 LANTIRN i els AAQ-33 Sniper de Lockheed Martin, els X-TAR de Rheinmetall Defense i els SQUIRE i Dàmocles de Thales Group. Dins la categoria d'aeronaus es va autoritzar l'exportació de 526 unitats, per exemple, els C-295 d'Airbus, els Hawk-100 de BAE Systems, els AH-64E, els F-15 i els CH-47F de Boeing, els Bell-407 de Bell Helicopter i els S-70/UH-60L de Sikorsky. En la categoria de motors es van autoritzar 50 exportacions, destacant els MTU-2000 de Rolls Royce. També es van autoritzar les exportacions de 34 armes navals, com els Super Rapid 76mm de Leonardo, de 33 sistemes de defensa aèria com els Patriot PAC-3 de Raytheon Technologies i els THAAD de Lockheed Martin, 9 vaixells, entre els quals destaquem les 5 corbetes Avante-2000 de Navantia i, finalment, es va autoritzar l'exportació de 2 satèl·lits per a ús militar Helios-2 d'Airbus i Thales Group.

LA BANCA ARMADA DE LA GUERRA A IEMEN

Centenars d'entitats financeres de la Banca Armada Internacional han dedicat un total de 607 mil milions a les principals empreses subministradores d'armament als exèrcits de l'Aràbia Saudita i els EAU entre 2015 i 2019, quan han realitzat accions bèl·liques contra la població civil iemenita.

Entre les 50 entitats que lideren el rànquing de la Banca Armada Internacional que ha finançat empreses d'armes subministradores dels principals exèrcits involucrats a la guerra a Iemen (2015-2019), trobem alguns dels principals bancs nord-americans, com BlackRock, Goldman Sachs, Morgan Stanley i Citigroup, i bancs europeus com Deutsche Bank, Barclays, BNP Paribas, l'asseguradora AXA, Unicredit, empreses públiques com la SEPI espanyola o el Norwegian Government Pension Fund – Global i els dos grans bancs espanyols BBVA i Banc Santander.

La banca armada espanyola ha destinat 8.686 milions de dòlars a 9 companyies que han fabricat armament exportat a l'Aràbia Saudita i la Unió dels Emirats Àrabs, països líders d'un conflicte que va esclatar el 2015, que continua actiu avui en dia i que ha derivat en una greu crisi humanitària a Iemen. Les empreses beneficiades dels seus serveis i inversions financeres són: Airbus, Boeing, General Dynamics, Leonardo, Navantia, Raytheon Technologies, Rolls-Royce, Thales i Rheinmetall AG.

BBVA i Banc Santander són els bancs espanyols que més finançament han destinat a les empreses d'armes subministradores dels principals exèrcits involucrats a la guerra a Iemen, amb 5.231 milions de

dòlars durant el període 2015-2019. També ho han fet, encara que en menor mesura, altres 17 entitats financeres amb seu a Espanya, entre les quals destaquen, per la seva implantació comercial: Bankia, Bankinter, Banc de Sabadell i Banco Mediolanum.

EL CAS DE RAYTHEON TECHNOLOGIES I ELS BOMBARDEJOS A LA POBLACIÓ CIVIL IEMENITA

Els atacs a la població civil han estat una constant al llarg d'un conflicte que s'ha cobrat la vida de més de 100.000 persones, tal com ha documentat i comunicat anualment el grup d'experts sobre Iemen, mitjançant l'emissió d'un informe i una carta dirigida a la presidència del Consell de Seguretat de les Nacions Unides.

En concret, com s'ha esmentat en aquest informe, el document remès el gener de 2017 recull atacs amb els models GBU-12 Paveway, encara que per les proves que aconseguí obtenir el grup d'experts sobre el terreny, que es redueixen a documents gràfics de fragments d'aquestes bombes guiades, no es pot identificar l'origen concret de la seva fabricació. No obstant això, el document sí que afirma que únicament la coalició liderada per l'Aràbia Saudita té potencial per a fer-ho.

Mitjançant la nostra anàlisi de les exportacions realitzades a l'Aràbia Saudita i la Unió dels Emirats Àrabs, tot sembla apuntar al fet que els projectils haurien estat llançats per l'Aràbia Saudita, ja que els EAU no haurien sol·licitat la fabricació d'aquest armament a Raytheon Technologies fins el 2017. Cal assenyalar que Raytheon Technologies ha estat fabricant aquest tipus de material amb destinació a l'Aràbia Saudita des d'aproximadament el 2011. El grup d'experts revela que es van llançar bombes d'aquest mateix model en els atacs a l'hospital de Hajjah, i a Sana'a. L'any 2019, Raytheon Technologies va rebre un nou encàrrec, fabricar 50.000 noves unitats d'aquest model de bomba guiada per a l'Aràbia Saudita.

Entre les institucions financeres espanyoles que han invertit en accions d'aquesta empresa destaquen el BBVA, Banc Sabadell i Bankia. Segons les dades dels quals disposem, almenys 800 institucions financeres més també han invertit o concedit crèdits a aquesta empresa durant el període estudiat. Destaquen sobretot grans institucions financeres nord-americanes com Vanguard, BlackRock, State Street, Bank of America, JPMorgan Chase o Morgan Stanley, però també hi trobem actors involucrats amb Raytheon Technologies a Europa, com Crédit Agricole, Deutsche Bank o el Norwegian Government Pension Fund.

Taula 1. Països exportadors d'armes a Aràbia Saudita i Unió dels Emirats Àrabs

Destí	Origen	2015	2016	2017	2018	2019	Total
Aràbia Saudita	Alemanya	2	16	121	140	-	279
	Àustria	4	4	-	-	-	8
	Bèlgica	-	-	-	-	38	38
	Bulgària	8	1	15	-	-	24
	Canada	111	11	10	46	107	285
	Xina	35	15	35	40	40	165
	Corea del Sud	-	-	-	3	-	3
	Eslovàquia	3	3	-	-	-	6
	Espanya	208	-	15	70	-	293
	Estats Units	1.774	1.769	3.121	3.202	3.138	13.004
	Finlàndia	7	-	-	-	-	7
	França	161	76	115	197	209	758
	Geòrgia	-	6	7	-	-	13
	Itàlia	89	89	48	-	-	226
	Països Baixos	25	-	-	-	-	25
	Regne Unit	751	858	425	61	135	2.230
	Rússia	-	-	-	-	6	6
	Sèrbia	4	11	2	-	-	17
	Sud Àfrica	5	4	6	-	-	15
	Suècia	-	1	-	-	-	1
Suïssa	142	44	-	-	-	186	
Turquia	52	39	13	-	-	104	
	Total Aràbia Saudita	3.381	2.947	3.933	3.759	3.673	17.693
Unió dels Emirats Àrabs	Alemanya	11	13	29	5	5	63
	Canada	12	7	5	25	35	84
	Xina	15	15	37	46	12	125
	Dinamarca	1	1	1	-	-	3
	Espanya	-	-	-	-	60	60
	Estats Units	812	659	603	916	383	3.373
	Finlàndia	1	13	-	-	-	14
	França	167	200	181	-	-	548
	Itàlia	77	8	3	13	13	114
	Nova Zelanda	1	-	-	-	-	1
	Països Baixos	-	-	84	84	-	168
	Regne Unit	-	-	-	8	8	16
	Rússia	-	-	-	40	80	120
	Singapur	2	1	-	-	-	3
	Sud Àfrica	20	27	14	17	8	86
	Suècia	65	11	10	3	-	89
	Turquia	40	-	-	41	41	122
	Total EAU	1.224	955	967	1.198	645	4.989
	Total general	4.605	3.902	4.900	4.957	4.318	22.682

En milions TIV i dades disgregades pel país de destí.
 Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades pel SIPRI
 Llegenda: - Dades no disponibles.

Taula 2. Exportacions d'armes per part de tercers països a Aràbia Saudita i UEA 2015-2019

Origen	Aràbia Saudita	Unió dels Emirats Àrabs	Total general
Canada	285	84	369
Xina	165	125	290
Corea del Sud	3	-	3
Geòrgia	13	-	13
Nova Zelanda	-	1	1
Rússia	6	120	126
Sèrbia	17	-	17
Singapur	-	3	3
Sud Àfrica	15	86	86
Suïssa	186	-	186
Turquia	104	122	226
Total	794	541	1.320

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades pel SIPRI
Llegenda: - dades no disponibles

Taula 3. Exportacions d'armes per part dels Estats membres de l'Unió Europea a Aràbia Saudita i UEA 2015-2019

Origen	Aràbia Saudita	Unió dels Emirats Àrabs	Total general
Regne Unit	2.230	16	2.246
França	758	548	1.306
Espanya	293	60	353
Alemanya	279	63	342
Itàlia	226	114	340
Països Baixos	25	168	193
Suècia	1	89	90
Bèlgica	38	-	38
Bulgària	24	-	24
Finlàndia	7	14	21
Àustria	8	-	8
Eslovàquia	6	-	6
Dinamarca	-	3	3
TOTAL	3.895	1.075	4.970

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades pel SIPRI
Llegenda: - Dades no disponibles

Taula 4. Exportacions espanyoles realitzades a l'Aràbia Saudita i UEA

Païses	2015	2016	2017	2018	2019	Total període
Aràbia Saudita	545.979.750	116.192.039	270.165.801	235.268.856	35.366.478	1.202.972.924
Unió dels Emirats Àrabs	3.942.910	26.738.862	52.928.202	13.883.509	179.190.699	276.684.182
Total anual	686.318.437	416.733.858	361.312.924	262.072.038	217.810.264	1.994.997.610

En milions d'euros.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Subdirecció General de Comerç Exterior de Material de Defensa i Doble Ús

Taula 5. Exportacions espanyoles a Aràbia Saudita per categoria militar en milions d'euros 2015-2019

Cat.	Descripció	2015	2016	2017	2018	2019	2015-2019
1	Armes calibre inferior 12.70 mm (ànima llisa inferior 20mm)	2.140	-	-	-	-	2.140
2	Armes calibre superior 12.70 mm (ànima llisa superior 20mm)	-	-	-	991.437	-	991.437
3	Municions i dispositius per l'armat dels esquers	-	34.780.546	90.117.910	80.345.272	7.064.757	212.308.485
4	Bombes, torpedes, cohets, míssils	42.063.173	41.200.000	-	9.200.000	827.500	93.290.673
5	Sistemes de direcció de tir	600.000	-	57.000.000	19.226.100	3.873.749	80.699.849
8	Materials energètics i substàncies relacionades	-	-	-	1.700.439	-	1.700.439
10	Aeronaus, globus, paracaigudes, drons i motors	498.647.443	32.232.315	98.497.699	120.334.111	23.076.175	772.787.743
11	Equips electrònics, vehicles espacials i components	465.000	4.229.178	1.429.791	235.232	-	6.359.201
15	Equips de formació d'imatge o de contramesura	4.201.994	-	23.120.401	3.236.265	524.297	31.082.957
22	Tecnologia	-	3.750.000	-	-	-	3.750.000
Total		545.979.750	116.192.039	270.165.801	235.268.856	35.366.478	1.202.972.924

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Subdirecció General de Comerç Exterior de Material de Defensa i Doble Ús.
Llegenda: - Dades no disponibles

Taula 6. Exportacions espanyoles a la Unió dels Emirats Àrabs per categoria militar en milions d'euros 2015-2019

Cat.	Descripció	2015	2016	2017	2018	2019	2015-2019
3	Municions i dispositius per l'armat dels esquers	-	5.572.266	27.381.091	2.470.680	9.488.693	44.912.730
4	Bombes, torpedes, cohets, míssils	-	-	15.251.360	-	-	15.251.360
6	Vehicles terrenys i components	-	-	-	-	75.216	75.216
10	Aeronaus, globus, paracaigudes, drons y motors	3.942.910	21.166.596	10.295.751	11.412.829	160.241.508	207.059.594
11	Equips electrònics, vehicle especial i components	-	-	-	-	9.100.000	9.100.000
22	Tecnologia	-	-	-	-	285.282	285.282
Total		3.942.910	26.738.862	52.928.202	13.883.509	169.702.006	267.195.489

Fuente: Elaboración propia a partir de los datos proporcionados por la Subdirección General de Comercio Exterior de Material de Defensa y Doble Uso
Leyenda: - datos no disponibles

Ttaula 7. Exportacions mundials segons categoria: Vehicles Blindats (2015-2019)

País receptor	País venedor	Autoritzats	Producte	Empresa fabricant	Descripció producte	Any de comanda	Any d'exportació	Exportats
	Àustria	[50]	MMV	Achleitner Products	Transport de personal blindat	2014	2015-2016	[50]
	Bulgària	24	BTR-60P	Gorkovskiy Avtomobilny Zavod (USSR)	Transport de personal blindat	2016	2016-2017	24
		724	Piranha	General Dynamics Land Systems Canada	Transport de personal blindat	2009	2011-2015	[724]
		155	Piranha	General Dynamics Land Systems Canada	Transport de personal blindat	2011	2015	[155]
		[70]	Gurkha	Terradyne Armored Vehicles Inc	Vehicle de patrulla blindat	2013	2014-2016	[70]
		385	LAV-700	General Dynamics Land Systems Canada	Transport de personal blindat	2014	2018-2019	[180]
	Canada	119	LAV-700 AT	General Dynamics Land Systems Canada	Destructor de carros de combat	2014	2019	[25]
		119	LAV-700 FSV	General Dynamics Land Systems Canada	Vehicle blindat de suport al foc	2014	2019	[25]
		119	LAV-700 IFV	General Dynamics Land Systems Canada	Vehicle de combat d'infanteria	2014	2019	[25]
		[89]	Gurkha	Terradyne Armored Vehicles Inc	Vehicle de patrulla blindat	[2016]	2017-2018	[89]
		[73]	Aravis	Nexter Systems	Transport de personal blindat	2011	2013-2015	[73]
		191	Aravis	Nexter Systems	Transport de personal blindat	2012	2015-2016	[191]
		[500]	ARIVE	Soframe	Transport de personal blindat	[2013]	2016-2018	[500]
	França	[71]	Bastion	ACMAT	Transport de personal blindat / Vehicle de patrulla blindat	[2015]	2016	[71]
		100	Sherpa	Renault Truck Defense	Vehicle de patrulla blindat	2016	2016-2017	[100]
		100	VAB-VCI	GIAT Industries/ Nexter	Vehicle de combat d'infanteria	2016	2018-2019	[100]
	Geòrgia	100	Didgori	Scientific Technical Center Delta	Vehicle de patrulla blindat	2015	2016-2017	[100]
	Sud Àfrica	60	LM13	LMT Technologies	Transport de personal blindat / Vehicle de patrulla blindat	2014	2015-2017	[60]
		[10]	Casspir-6	Denel Mechem	Transport de personal blindat	[2016]	2016-2017	[10]
		[320]	M-113A300	FNSS Defence Systems Inc	Transport de personal blindat	2011	2013-2015	[320]
	Turquia	[350]	M-113A300	FNSS Defence Systems Inc	Transport de personal blindat	[2013]	2015-2017	[350]
		[314]	M-1A25	General Dynamics	Carro de combat	2009	2012-2017	[314]
		[534]	M-ATV	Oshkosh Defense	Vehicle de patrulla blindat	2013	2014-2016	[534]
	Estats Units	[1.325]	M-ATV	Oshkosh Defense	Vehicle de patrulla blindat	[2015]	2016-2017	[1.325]
		[153]	M-1A25	General Dynamics	Carro de combat	2016	2018-2019	[140]
		[20]	M-88AZ HERCULES	BAE Systems	Vehicle de recuperació blindat	[2016]	2018-2019	[20]

País receptor	País venedor	Autoritzats	Producte	Empresa fabricant	Descripció producte	Any de comanda	Any d'exportació	Exportats
	Finlàndia	40	AMV	Patria Land Oy	Transport de personal blindat	2016	2016	40
	Alemanya	4	Wisent-2	FFG	Vehicle d'enginyeria blindat / Vehicle de recuperació blindat	2014	2016-2017	[4]
		72	RG-31 Nyala	Bae Systems	Transport de personal blindat	2011	2013-2015	[72]
	Sud Àfrica	[56]	Mamba	Denel Dynamics	Transport de personal blindat	2013	2013-2015	[56]
		100	N35	Nimr	Transport de personal blindat	2015	2016-2019	[100]
Unió dels Emirats Àrabs		24	RG-31 Nyala	Bae Systems	Transport de personal blindat	2015	2016	[24]
	Turquia	[400]	Rabdan	AlJasoor	Vehicle de combat d'infanteria	2017	2018-2019	[100]
		542	Caiman	Bae Systems	Transport de personal blindat	2014	2016-2018	[542]
		[44]	M-ATV	Oshkosh Defense	Vehicle de patrulla blindat	2014	2016	[44]
	Estats Units	[1.085]	MaxxPro	Navistar Defense	Transport de personal blindat	2014	2017-2018	[1.085]
		[1.312]	MaxxPro	Navistar Defense	Transport de personal blindat	2014	2016-2019	[1.312]

Font: Elaboració pròpia en base a les dades del SIPRI.

Llegenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI.

Taula 8. Exportacions mundials segons categoria: Motors (2015-2019)

País receptor	País venedor	Autoritzats	Producte	Empresa fabricant	Descripció producte	Any de comanda	Any d'exportació	Exportats
Aràbia Saudita	Canada	[55]	PT6	Pratt & Whitney Canada	Turbopropulsor/Turboeix	2012	2014-2016	[55]
		[8]	PW100	Pratt & Whitney Canada	Turbopropulsor/Turboeix	2015	2015-2018	8
	Alemanya	[191]	OM-924	Mercedes-Benz	Motor Dièsel	2012	2015-2016	[191]
		[500]	OM-926	Mercedes-Benz	Motor Dièsel	[2013]	2016-2018	[500]
	Suècia	71	MD5	-	Motor Dièsel	2018	2018	[24]
	Regne Unit	8	MT-30	Rolls-Royce	Turbina de gas	[2015]	2016	[71]
		[724]	6V-53	Detroit Diesel Corporation	Motor Dièsel	2017	-	-
		[6]	CF6/F-103	GE Aviation	Turbofan	2009	2011-2015	[724]
		[670]	6V-53	Detroit Diesel Corporation	Motor Dièsel	2009	2014-2015	[6]
	Estats Units	[155]	6V-53	Detroit Diesel Corporation	Motor Dièsel	2011	2013-2017	[670]
	[25]	F110	GE Aviation	Turbofan	2011	2015	[155]	
	[742]	CT3	Caterpillar	Motor Dièsel	[2012]	2017-2019	[25]	
	[60]	VT-400	Cummins Engine Company Inc	Motor Dièsel	2014	-	-	
	[24]	PT6	Pratt & Whitney Canada	Turbopropulsor/Turboeix	2014	2015-2017	[60]	
Canada		10	PW100	Pratt & Whitney Canada	Turbopropulsor/Turboeix	2014	2015-2017	[24]
	[24]		PT6	Pratt & Whitney Canada	Turbopropulsor/Turboeix	2017	2019	[10]
	[24]		MTU-595	IMS	Turbopropulsor/Turboeix	2019	-	-
	[24]		MTU-2000	Rolls-Royce	Motor Dièsel	[2003]	2011-2017	24
	4	BR-710	Rolls-Royce	Motor Dièsel	2009	2013-2015	[24]	
Unió dels Emirats Àrabs	Alemanya	8	MTU-4000	Rolls-Royce	Turbofan	[2012]	2018-2019	4
		4	BR-710	Rolls-Royce	Motor Dièsel	2013	2017	8
		2	BR-710	Rolls-Royce	Turbofan	2015	-	-
	[40]		DI-12	SCANIA	Turbofan	2017	-	-
	[100]		ISB4	Cummins Engine Company Inc	Motor Dièsel	2016	2016	40
	[400]		C-9	Caterpillar	Motor Dièsel	2015	2016-2019	[100]
					Motor Dièsel	2017	2018-2019	[100]

Font: Elaboració pròpia en base a les dades del SIPRI.
 Legenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

Taula 9. Exportacions mundials segons categoria: Missils (2015-2019)

País receptor	País venedor	Autoritzats	Producte	Empresa fabricant	Descripció producte	Any de comanda	Any d'exportació	Exportats
Bulgària		[2.200]	9M111 fagot/at-4	Kbp instrument design bureau	Missil anti - tanc	2015	2015-2017	[2.200]
		[800]	Mistral	Mbda missile systems	Missil Superfície-aire portable	2011	2013-2015	[800]
França		[250]	Mica	Mbda missile systems	Missil aire-aire de llarg abast guiat per radar	2013	2018-2019	[250]
		[130]	Mistral	Mbda missile systems	Misil Superfície-aire portable	2013	2016-2017	[130]
Corea del Sud		[100]	Raybolt	Lig nex1	Missil anti tanc	[2017]	2018	[100]
		-	Grom-2	Yuzhnoye design office	Missil superfície-Superficie	2016	-	-
Ucrania		[2.400]	Paveway-4	Raytheon Technologies	Bomba guiada	2013	2015	[2.400]
		[100]	Storm shadow/scalp	Mbda missile systems	Missil aire - Superficie	2013	2016-2017	[100]
Regne Unit		[1.000]	Brimstone	Mbda missile systems	Missil aire - Superficie	[2015]	2016-2019	[1.000]
		-	Meteor	Mbda systems	Missil aire-aire de llarg abast guiat per radar	[2015]	2018	[20]
Aràbia Saudita		[600]	Agm-88 harm	Raytheon Technologies	Missil anti - radiació	[2011]	2018-2019	[200]
		[300]	AIM-9X sidewinder	Raytheon Technologies	Missil aire-aire de curt abast	[2011]	2012-2019	[300]
Estats Units		[3.100]	Paveway (1.100 Gbu-24 paveway-3 y 2.000 Paveway dual)	Raytheon Technologies	Bomba guiada	[2011]	2013-2016	[3.100]
		600	Jdam (gbu-31b)	Boeing	Bomba guiada	2012	2016	[600]
Estats Units		[400]	Rgm-84l harpoon-2	Boeing	Missil anti vaixell/ Missil superfície-superficie	[2012]	2016-2018	[220]
		[650]	Agm-84h slammer	Boeing	Missil aire-Superficie	[2013]		
Estats Units		[500]	AIM-120c amraam	Raytheon Technologies	Missil aire-aire de llarg abast guiat per radar	2013	2015-2019	[500]
		[1.300]	Cbu-97 sfw	Textron	Bomba guiada	2013	2014-2015	[1.300]
Estats Units		1000	Gbu-39 sdb	Boeing	Bomba guiada	[2013]	2017-2019	[600]
		[2.176]	Agm-114l hellfire	Lockheed martin	Missil anti tanc	2014	2015-2016	[2.176]
Estats Units		[355]	Agm-154 jsow	Raytheon Technologies	Bomba guiada	2014	2016-2018	[355]
		[4.941]	Bgm-71f tow-2b	Raytheon Technologies	Missil anti tanc	[2014]	2015-2018	[4.941]

País receptor	País venedor	Autoritzats	Producte	Empresa fabricant	Descripció producte	Anys de comanda	Anys d'exportació	Exportats
Aràbia Saudita (cont.)		[10.747]	Bgm-71 tow	Raytheon Technologies	Missil anti tanc	2014	2015-2018	[10.747]
		[320]	Mim-104f pac-3	Lockheed martin	Missil anti balístic	2015	2017-2019	[320]
		[8.120]	Paveway	Raytheon Technologies	Bomba guiada	2015	2016-2017	[8.120]
		[2.645]	Jdam (gbu-31, gbu-38, gbu-54 y gbu-56)	Boeing	Bomba guiada	2016	2018	[2.645]
		618	Agm-154 jslow	Raytheon Technologies	Bomba guiada	2017	2019	[175]
		[45.000]	Jdam (gbu-31, gbu-38)	Boeing	Bomba guiada	[2017]	-	-
		[100]	Rim-116a ram	Raytheon Technologies	Missil Superficie - aire	[2017]	-	-
		[200]	Rim-162 essm	Raytheon Technologies	Missil Superficie - aire	[2017]	-	-
		-	Mim-104f pac-3	Lockheed martin	Missil anti balístic	2018	-	-
		-	Mim-104f pac-3	Lockheed martin	Missil anti balístic	2018	-	-
Unió dels Emirats Àrabs		-	Mim-104f pac-3	Lockheed martin	Missil anti balístic	2018	-	-
		[360]	Thaad missile	Lockheed martin	Missil anti balístic	2018	-	-
		[59.000]	Paveway	Raytheon Technologies	Bomba guiada	[2019]	-	-
		-	Wgu-59 apkws	Bae systems	Missil aire - Superficie	[2019]	-	-
	Xina	[500]	Blue arrow-7	Norinco	Missil anti tanc	2017	2017-2019	[350]
		[150]	Mim-40-3 exocet	Mbda	Missil anti vaixell/ Missil superficie-superficie	2006	2010-2017	[150]
	França	[30]	Mim-40-3 exocet	Mbda	Missil anti vaixell/ Missil superficie-superficie	[2019]	-	-
	Itàlia	[100]	Marte-2	Mbda	Missil anti vaixell	2009	2013-2015	[100]
		[50]	Marte-2	Mbda	Missil anti vaixell	2017	2018-2019	[50]
		5	Kornet/at-14	Degtyarev; kbp instrument design bureau	Missil anti tanc	2017	2018-2019	[3.000]
	-	Alas-c	Edepro	Missil anti vaixell	[2013]	-	-	
	[1.420]	Al-tariq	Tawazun dynamics y denel dynamics	Missil aire - Superficie	2011	2015-2018	[1.420]	
Sud Àfrica	4000	Sejeel	Tawazun dynamics y denel dynamics	Bomba guiada	2015	-	-	
	[1.000]	Al-tariq	Tawazun dynamics y denel dynamics	Missil aire - Superficie	2015	2018-2019	[400]	
Turquia	[2.000]	Cirit	Roketsan	Missil aire - Superficie	[2013]	2013-2015	[2.000]	

País receptor	País venedor	Autoritzats	Producte	Empresa fabricant	Descripció producte	Any de comanda	Any d'exportació	Exportats
Unió dels Emirats Àrabs (cont.)	Estats Units	[96]	Rim-162 essm	Raytheon Technologies	Missil Superfície - aire	2006	2015	[96]
		[200]	Rim-116a ram	Raytheon Technologies	Missil Superfície - aire	2007	2011-2016	[200]
		192	Thaad missile	Lockheed martin	Missil anti balístic	2012	2015-2019	[192]
		[2.000]	Talon	Raytheon Technologies	Missil aire - Superfície	2013	2015-2018	[2.000]
		[5.000]	Gbu-39 sdb	Boeing	Bomba guiada	[2014]	2015-2019	[5.000]
		3.600	Jdam	Boeing	Bomba guiada	2014	2015-2016	[3.600]
		390	Gmlrs	Lockheed martin	Cohet guiat	2015	2017	[390]
		124	Mgm-140b atacms	Lockheed martin	Missil superfície-Superfície	2015	2017-2018	[124]
		[3.504]	Jdam (gbu-31)	Boeing	Bomba guiada	[2016]	2017-2018	[3.504]
		[25]	Rim-116a ram	Raytheon Technologies	Missil Superfície - aire	[2016]	2018	[25]
		[96]	Rim-162 essm	Raytheon Technologies	Missil Superfície - aire	2016	2018-2019	[96]
		[1.000]	Agm-114k hellfire	Lockheed martin	Missil anti tanc	2017	2018	[1.000]
		1.500	Jdam	Boeing	Bomba guiada	2017	2018	[1.500]
		100	Mim-104c pac-2	Raytheon Technologies	Missil Superfície - aire	2017	2019	[100]
		[13.640]	Paveway	Raytheon Technologies	Bomba guiada	2017	2018-2019	[6.000]
		300	Aim-9x sidewinder	Raytheon Technologies	Missil aire-aire de curt abast	2018	2019	[100]
		[60]	Mim-104f pac-3	Lockheed martin	Missil anti balístic	2019	-	-
[452]	Mim-104f pac-3	Lockheed martin	Missil anti balístic	2019	-	-		
-	Rim-162 essm block-2	Raytheon Technologies	Missil Superfície - aire	[2019]	-	-		

Font: Elaboració pròpia en base a les dades del SIPRI.

Llegenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

Taula 10. Exportacions mundials segons categoria: Aeronaus (2015-2019)

País receptor	País venedor	Autoritzats	Producte	Empresa fabricant	Descripció producte	Any de comanda	Any d'exportació	Exportats
Xina		[5]	CH-4	China Aerospace Science y Technology Corporation (CASC)	Vehicle aeri no tripulat/Armat	[2014]	2015	[5]
		[15]	Wing Loong-1	Chengdu Aircraft Industry Group	Vehicle aeri no tripulat/Armat	[2014]	2015-2017	[15]
		[50]	Wing Loong-2	Chengdu Aircraft Industry Group	Vehicle aeri no tripulat/Armat	2017	2017-2019	[25]
	Alemanya	23	EC145	Airbus Helicopters	Helicòpter lleuger	2016	2017-2018	[23]
		3	A-330 MRTT	Airbus	Avió de proveïment/transport	2009	2014-2015	3
	Espanya	2	C-295	Airbus	Avió de transport	2015	2015-2017	2
		2	C-295MPA	Airbus	Avió de patrulla marítima	2015	2018	2
	Suïssa	55	PC-21	Pilatus Aircraft	Avió d'entrenament	2012	2014-2016	55
		24	Typhoon Block-20	MBDA Systems y Eurofighter	Avió de combat/Atac a terra	2007	2015-2017	24
	Regne Unit	48	Typhoon Block-8	MBDA Systems y Eurofighter	Avió de combat/Atac a terra	2007	2009-2015	[48]
Aràbia Saudita		22	Hawk-100	BAE Systems	Avió de proveïment/transport	2012	2016-2017	22
		22	Hawk-100	BAE Systems	Avió de proveïment/transport	2015	2019	[9]
		12	AH-64E Apache Guardian	Boeing	Helicòpter de combat	[2009]	2014-2015	[12]
		[24]	AH-64E Apache Guardian	Boeing	Helicòpter de combat	[2011]	2015-2016	[24]
		84	F-15 Advanced Eagle	Boeing	Avió de combat/Atac a terra	2011	2016-2019	[84]
		70	F-15 Advanced Eagle	Boeing	Avió de combat/Atac a terra	2011	2016	2
		12	AH-64E Apache Guardian	Boeing	Helicòpter de combat	[2012]	2015	[12]
	Estats Units	4	King Air-350 ISR	Beechcraft	Avió de vigilància terrestre	[2012]	2015-2016	[4]
		24	S-70/UH-60L	Sikorsky	Helicòpter	2012	2014-2015	[24]
		2	KC-130J Hercules	Lockheed Martin	Avió de proveïment/transport	2013	2016	2
	24	AH-65	Boeing	Helicòpter de combat	2014	2016-2018	[24]	
	10	MH-60R Seahawk	Sikorsky	Helicòpter de guerra anti submarina	2015	2018-2019	[10]	
	[2]	King Air-350 ISR	Beechcraft	Avió de vigilància terrestre	2016	2019	[1]	
	8	S-70/UH-60L	Sikorsky	Helicòpter	2016	2017	[8]	

País receptor	País venedor	Autoritzats	Producte	Empresa fabricant	Descripció producte	Any de comanda	Any d'exportació	Exportats
Aràbia Saudita (cont.)		24	AH-64E Apache Guardian	Boeing	Helicòpter de combat	2017	-	-
		8	CH-47F Chinook	Boeing	Helicòpter de transport	2017	-	-
		[30]	S-70/UH-60L	Sikorsky	Helicòpter	2017	2018-2019	[20]
			S-70/UH-60L	Sikorsky	Helicòpter	[2017]	-	-
	Brasil	24	B-250	Calidus LLC	Avió d'entrenament/combat	2019	-	-
		[10]	DHC-6 Twin Otter	Viking Air	Avió de transport	2008	2013-2015	[10]
		2	Global Express	Bombardier Aviation	Avió de transport	[2012]	2018-2019	2
	Canada	2	Global Express	Bombardier Aviation	Avió de transport	2015	-	-
		1	Global Express	Bombardier Aviation	Avió de transport	2017	-	-
		[2]	Challenger-650	Bombardier Aviation	Avió de transport lleuger	2019	-	-
	2	Global Express	Bombardier Aviation	Avió de transport	2019	-	-	
	[25]	Wing Loong-1	Chengdu Aircraft Industry Group	Vehicle aeri no tripulat Armat	[2011]	2013-2017	[25]	
Xina	[15]	Wing Loong-2	Chengdu Aircraft Industry Group	Vehicle aeri no tripulat Armat	2017	2017-2018	[15]	
Itàlia	[9]	AW139	Bell Agusta Aerospace	Helicòpter	2015	2015	[9]	
Nova Zelanda	1	P-750	Pacific Aerospace	Avió de transport lleuger	2014	2015	1	
	-	Seeker-200	Denel Dynamics	Vehicle aeri no tripulat Armat	2017	-	-	
Sud Àfrica	6	Seeker-400	Denel Dynamics	Vehicle aeri no tripulat Armat	2018	-	-	
	5	C-295	Airbus	Avió de transport	2017	2019	[5]	
Espanya	3	A-330 MRTT	Airbus	Avió de proveïment/transport	2019	-	-	
	[12]	CH-47F Chinook	Boeing	Helicòpter de transport	2011	2012-2015	[12]	
	30	Bell-407	Bell Helicopter	Helicòpter lleuger	[2013]	2014-2016	[30]	
	24	Archangel-BPA	Iomax	Avió d'atac a terra	2014	2015-2017	[24]	
Estats Units	[10]	RQ-1 Predator	General Atomics	Vehicle aeri no tripulat	[2014]	2017	[10]	
	2	C-17A Globemaster-3	Boeing	Avió de transport pesat	2015	2015	2	
	17	AH-64E Apache Guardian	Boeing	Helicòpter de combat	2018	-	-	

Font: Elaboració pròpia en base a les dades del SIPRI.

Legenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

Taula 11. Exportacions mundials segons categoria: Vaixells (2015-2019)

País receptor	País venedor	Autoritzats	Producte	Empresa fabricant	Descripció producte	Anys de comanda	Anys d'exportació	Exportats
Aràbia Saudita	França	39	HSI-32	CMN Group	Vaixell patruller	2018	2019	3
		3	Combattante FS-56	CMN	Vaixell ràpid d'atac	[2016]	-	-
	Alemanya	33	FPB-40	-	Vaixell patruller	2014	2016-2018	15
Unió dels Emirats Àrabs		2	IPV-60	-	Vaixell patruller mar obert	2015	-	-
	Espanya	5	Avante-2200	Navantia	Corbeta	2018	-	-
	Estats Units	4	MMSC	Lockheed Martin	Fragata	2017	-	-
		4	Baynunah	CMN Group	Corbeta	2003	2011-2015	4
Països Baixos	França	2	Baynunah	CMN Group	Corbeta	2005	2016-2017	2
		2	Gowind-2500	Naval Group	Fragata	2019	-	-
		2	FOPV-850	Damen	Corbeta	2013	2017-2018	2
	Suècia	12	Channatha	Swede Ship	Vaixell ràpid d'atac	2009	2013-2015	[12]

Font: Elaboració pròpia en base a les dades del SIPRI.

Legenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

Taula 12. Exportacions mundials segons categoria: Artilleria (2015-2019)

País receptor	País venedor	Autoritzats	Producte	Empresa fabricant	Descripció producte	Any de comanda	Any d'exportació	Exportats
	Finlàndia	36	NEMO 120mm	Patria Land Oy	Torreta de morter	[2011]	2012-2015	[36]
	França	32	CAESAR 155mm	Nexter Systems	Canó autopropulsat	2011	2013-2015	[32]
		[42]	LG-1105mm	Nexter Systems	Canó remolcat	[2017]	2018	[42]
		24	CAESAR 155mm	Nexter Systems	Canó autopropulsat	2018	2018	[24]
Aràbia Saudita	Rússia		TOS-1	Omsktransmash	Llança cohets múltiple autopropulsat	[2017]	2019	[5]
	Sèrbia	[5]	M-63 Plamen 128mm	Yugoimport SDPR	Llança cohets múltiple remolcat	2015	2015	[5]
		[847]	UBM-52 120mm	PPT Namenska	Morter	[2015]	2015-2017	[847]
	Eslovàquia	[36]	BM-21 Grad 122mm	NPO Splav	Llança cohets múltiple autopropulsat	[2012]	2013-2016	36
	Espanya	[100]	Alakran 120mm	New Technologies Global Systems (NTGS)	Morter autopropulsat	2016	2017-2018	[100]
Xina		[6]	AH-4 155mm	Norinco	Canó remolcat	[2018]	2019	[6]
			SR-5	Norinco	Llança cohets múltiple autopropulsat	[2018]	-	-
Unió dels Emirats Àrabs	Finlàndia	6	NEMO 120mm	Patria Land Oy	Torreta de morter	2009	2013-2015	[6]
	Singapur	[72]	SRAMS 120mm	ST Engineering Land Systems	Morter	2011	2013-2015	[72]
		24	SRAMS 120mm	ST Engineering Land Systems	Morter	2015	2016	24
	Estats Units	12	M-142 HIMARS	Lockheed Martin	Llança cohets múltiple autopropulsat	2015	2018	12

Font: Elaboració pròpia en base a les dades del SIPRI.

Legenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

Taula 13. Exportacions mundials segons categoria: Sistemes de defensa aèria (2015-2019)

País receptor	País venedor	Autoritzats	Producte	Empresa fabricant	Descripció producte	Any de comanda	Any d'exportació	Exportats
	França	[49]	MPCV	MBDA Missile Systems	Sistema de defensa aèria mòbil	2011	2013-2015	[49]
		[5]	VL-MICA	MBDA Missile Systems	Sistema de míssils superfície - aire	2013	2018-2019	[5]
Aràbia Saudita		21	Patriot PAC-3	Raytheon Technologies	Sistema de míssils Superfície - aire / Anti balístics	2011	2014-2017	[21]
	Estats Units	[3]	Patriot PAC-3	Raytheon Technologies	Sistema de míssils Superfície - aire / Anti balístics	2015	2017-2019	[3]
		[7]	THAAD	Lockheed Martin	Sistema de míssils anti balístics	2018	-	-
Unió dels Emirats Àrabs	Estats Units	2	THAAD	Lockheed Martin	Sistema de míssils anti balístics	2011	2015-2016	[2]
		-	Patriot PAC-3	Raytheon Technologies	Sistema de míssils Superfície - aire / Anti balístics	2018	-	-

Font: Elaboració pròpia en base a les dades del SIPRI.

Llegenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

Taula 14. Exportacions mundials segons categoria: Sensors (2015-2019)

País receptor	País venedor	Autoritzats	Producte	Empresa fabricant	Descripció producte	Any de comanda	Any d'exportació	Exportats
Aràbia Saudita		[60]	Damocles	Thales Group	Sistema electro-òptic per a avió	[2007]	2009-2017	[60]
	França	[20]	Ground Master-60	Thales Group	Radar de vigilància aèria	2011	2013-2015	[20]
		[4]	COBRA	Thales Group	Radar localitzador de artilleria	[2014]	2019	[4]
	Alemanya	[10]	FLASH	Thales Group	Sonar per a guerra anti-submarina	2015	2018-2019	[10]
		4	TRS-4D	Hensoldt	Radar multifunció	[2017]	-	-
		26	X-TAR	Rheinmetall AG	Radar de vigilància aèria	2011	2015-2016	[26]
		2	RAT-315	Leonardo	Radar de vigilància aèria	2013	2015	[2]
		6	RAT-315	Leonardo	Radar de vigilància aèria	2016	2016-2017	[6]
		[225]	SQUIRE	Thales Group	Radar de vigilància terrestre	2009	2011-2015	[225]
		[37]	APG-78 Longbow	Lockheed Martin	Radar de helicòpter de combat	[2010]	2014-2016	[37]
Unió dels Emirats Àrabs		[193]	AAQ-13 LANTIRN	Lockheed Martin	Radar de avió de combat	[2011]	2016-2019	[94]
		[158]	AAQ-33 Sniper	Lockheed Martin	Sistema electro-òptic per a avió	2012	2016-2019	[82]
		[10]	DB-110	Goodrich	Sistema de reconeixement per a avions	2012	2014-2016	[10]
		[10]	PTDS	Lockheed Martin	Aerostato de vigilància terrestre	2017	-	-
	Dinamarca	6	Scanter-2001	Terma	Radar de vigilància marítima	2004	2011-2017	6
		17	Ground Master-200	Thales Group	Radar de vigilància aèria	2013	2015-2017	[17]
	França	3	COBRA	Thales Group	Radar localitzador de artilleria	2019	-	-
		-	RDY	Thales Group	Radar per a avió de combat	2019	-	-
	Itàlia	6	Orion RTN-25X	Leonardo	Radar de control de foc	2004	2011-2017	6
		6	Giraffe AMB	SAAB	Radar de vigilància aèria	2004	2011-2017	6
	2	Erieye SRSS	SAAB	Sistema de alerta temprana/vigilància terrestre aerotransportat	2015	-	-	
	2	Erieye SRSS	SAAB	Sistema de alerta temprana/vigilància terrestre aerotransportat	2015	-	-	
	1	Erieye SRSS	SAAB	Sistema de alerta temprana/vigilància terrestre aerotransportat	2017	-	-	

País receptor	País venedor	Autoritzats	Producte	Empresa fabricant	Descripció producte	Any de comanda	Any d'exportació	Exportats
Unió dels Emirats Àrabs (cont.)	Suècia (cont.)	2	Erieye SR55	SAAB	Sistema de alerta temprana/vigilancia terrestre aerotransportado	2019	-	-
	Sèrbia	-	ALAS	EdePro	Sistema de defensa costera	[2013]	-	-
	Regne Unit	2	A5-5	QinetiQ	Sistema de inteligencia de señales	[2009]	2018-2019	2
	Regne Unit	2	Seaspray	Leonardo Company	Radar para avión de patrulla marítima	2015	-	-
	Estats Units	1	Seaspray	Leonardo Company	Radar para avión de patrulla marítima	2017	-	-
	Estats Units	2	DB-110	Goodrich	Sistema de reconocimiento para aviones	[2017]	2018-2019	2

Font: Elaboració pròpia en base a les dades del SIPRI.

Llegenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

Taula 15. Exportacions mundials segons categoria: Satèl·lits (2015-2019)

País receptor	País venedor	Autoritzats	Producte	Empresa fabricant	Descripció producte	Any de comanda	Any d'exportació	Exportats
Unió dels Emirats Àrabs	França	2	Helios-2	Airbus y Thales Group	Satèl·lit de reconeixement	2015	-	-

Font: Elaboració pròpia en base a les dades del SIPRI.

Llegenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

Taula 16. Exportacions mundials segon categoria: Armes navals (2015-2019)

País receptor	País venedor	Autoritzats	Producte	Empresa fabricant	Descripció producte	Any de comanda	Any d'exportació	Exportats
Aràbia Saudita		3	Super Rapid 76mm	Leonardo	Canó naval	2015	-	-
	Itàlia	[4]	Super Rapid 76mm	Leonardo	Canó naval	[2017]	-	-
		5	Super Rapid 76mm	Leonardo	Canó naval	[2018]	-	-
	Suïssa	5	GDM-008 35mm	Rheinmetall AG	Sistema artiller anti míssil	2018	-	-
	Estats Units	5	Mk-41	Raytheon Technologies	Sistema naval de míssils Superficie-aire	[2018]	-	-
Unió dels Emirats Àrabs		6	Super Rapid 76mm	Leonardo	Canó naval	[2003]	2012-2016	6
	Itàlia	2	Super Rapid 76mm	Leonardo	Canó naval	[2019]	-	-
	Suècia	2	SAK-70 Mk-2 57mm	Bae Systems	Canó naval	2015	2017-2018	2
	Estats Units	2	Mk-48 GMVLS	Raytheon Technologies	Sistema naval de míssils Superficie-aire	[2019]	-	-

Font: Elaboració pròpia en base a les dades del SIPRI.

Llegenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

Taula 17. Exportacions mundials segons categoria: Altres (2015-2019)

País receptor	País venedor	Autoritzats	Producte	Empresa fabricant	Descripció producte	Any de comanda	Any d'exportació	Exportats
Aràbia Saudita	Bèlgica	119	Cockerill-3105 105mm	John Cockerill	Torreta de carro de combat	2014	2019	[25]
		[119]	MCT	Kongsberg Defence & Aerospace	Torreta de vehicle de combat d'infanteria	2014	2019	[25]
	Regne Unit	3	Sistema de reabastecimiento en vuelo	-	Sistema de proveïment en vol	2009	2014-2015	[3]
Unió dels Emirats Àrabs	Estats Units	264	LAV-25 turrett	-	Torreta de vehicle de combat d'infanteria	[2009]	2011-2015	[264]
	Austràlia	-	R-4005	Electro Optic Systems	Torreta de vehicle de combat d'infanteria	2019	-	-

Font: Elaboració pròpia en base a les dades del SIPRI.

Llegenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

Taula 18. Rànquing SIPRI de majors venedors d'armament

Posició al rànquing del SIPRI	Empresa d'armament	País d'origen	Vendes 2019 (en milions USD)
1	Lockheed Martin	Estats Units	53.230
2	Boeing	Estats Units	33.580
4	Raytheon	Estats Units	25.320
5	General Dynamics	Estats Units	24.500
7	BAE Systems	Regne Unit	22.240
9	Norinco	Xina	14.540
11	United Technologies Corp. (forma parte de Raytheon des de 2019)	Estats Units	13.100
12	Leonardo	Itàlia	11.110
13	Airbus	Transeuropea	11.050
14	Thales Group	França	9.470
23	Rolls-Royce	Regne Unit	4.710

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del SIPRI

Taula 19. Rànquing de les institucions financeres que han finançat a les 15 empreses fabricadores d'armament exportat a Aràbia Saudita i EAU (2015-2019)

	Entitat financera	País entitat financera	Total entitat financera
1	Capital Group	Estats Units	\$55.011.957.948,60
2	Vanguard	Estats Units	\$52.228.706.297,34
3	BlackRock	Estats Units	\$47.994.161.101,63
4	State Street	Estats Units	\$43.213.287.879,38
5	Verisight	Estats Units	\$28.171.353.784,56
6	T.Rowe Price	Estats Units	\$27.971.795.429,46
7	Bank of America	Estats Units	\$19.809.312.454,48
8	JPMorgan Chase	Estats Units	\$15.827.361.595,30
9	Wells Fargo	Estats Units	\$11.994.612.912,59
10	Citigroup	Estats Units	\$10.309.044.571,94
11	Fidelity Investments	Estats Units	\$9.855.164.917,09
12	TIAA	Estats Units	\$7.307.040.708,00
13	Prudential Financial (US)	Estats Units	\$7.163.008.227,88
14	Crédit Agricole	França	\$6.466.695.648,52
15	Goldman Sachs	Estats Units	\$6.390.120.424,80
16	Société Générale	França	\$6.336.660.312,37
17	Morgan Stanley	Estats Units	\$6.290.332.595,26
18	Mitsubishi UFJ Financial	Japó	\$6.061.637.938,03
19	Royal Bank of Canada	Canadà	\$6.036.282.186,03
20	UBS	Suïssa	\$5.367.987.794,57
21	Lloyds Banking Group	Regne Unit	\$3.941.155.167,11
22	Deutsche Bank	Alemanya	\$4.842.716.573,93
23	Invesco	Estats Units	\$3.696.952.486,05
24	Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA)	Espanya	\$3.401.309.592,96
25	Sociedad Estatal de Participaciones Industriales	Espanya	\$3.219.035.811,99
26	Barclays	Regne Unit	\$3.134.877.622,04
27	BPCE Group	França	\$3.040.715.157,71
28	Toronto-Dominion Bank	Canadà	\$2.874.138.508,10
29	BNP Paribas	França	\$2.957.391.205,27
30	US Bancorp	Estats Units	\$2.769.068.760,06
31	Legal & General	Regne Unit	\$2.639.027.291,51
32	AXA Equitable	Estats Units	\$2.572.015.823,83
33	MassMutual Financial	Estats Units	\$2.140.017.994,42
34	Sumitomo Mitsui Trust	Japó	\$2.066.441.945,42
35	HSBC	Suïssa	\$1.837.119.091,93
36	Santander	Espanya	\$1.830.195.192,39
37	Commerzbank	Alemanya	\$1.665.954.291,92
38	AXA	França	\$1.437.670.732,60
39	Sun Life Financial	Canadà	\$1.422.799.867,48
40	Norwegian Government Pension Fund - Global	Noruega	\$1.385.642.194,29
41	New York Life Insurance	Estats Units	\$1.324.997.744,31
42	New York State Common Retirement Fund	Estats Units	\$1.237.614.161,60
43	European Investment Bank	Europa	\$1.210.811.251,60
44	State Farm	Estats Units	\$1.077.239.000,00
45	Allianz	Alemanya	\$1.044.873.386,19

	Entitat financera	País entitat financera	Total entitat financera
46	Northwestern Mutual Life Insurance	Estats Units	\$989.237.806,85
47	China Construction Bank	Xina	\$949.700.000,00
48	China Merchants Group	Xina	\$939.900.000,00
49	Bank of China	Xina	\$887.015.722,71
50	Credit Suisse	Suïssa	\$805.982.615,37
51	Allstate	Estats Units	\$750.470.156,22
52	Prudential (UK)	Regne Unit	\$715.612.691,18
53	American International Group (AIG)	Estats Units	\$712.490.063,52
54	MetLife	Estats Units	\$630.178.952,86
55	Old Mutual	Regne Unit	\$615.441.261,01
56	UniCredit	Itàlia	\$1.344.939.358,88
57	Travelers	Estats Units	\$531.931.000,00
58	Westpac	Austràlia	\$115.141.533,97
59	Manulife Financial	Canadà	\$477.521.517,29
60	Nationwide Mutual Insurance	Estats Units	\$441.324.000,00
61	Intesa Sanpaolo	Itàlia	\$436.621.036,67
62	Aegon	Països Baixos	\$423.909.102,14
63	Industrial and Comercial Bank of China	Xina	\$408.823.583,73
64	State Bank of India	Índia	\$385.948.858,07
65	Capital One Financial	Estats Units	\$377.208.220,43
66	CITIC	Xina	\$336.600.000,00
67	Liberty Mutual Insurance	Estats Units	\$345.413.000,00
68	White Mountains Insurance	Estats Units	\$303.493.000,00
69	KB Financial Group	Corea del Sud	\$275.930.334,73
70	American Family	Estats Units	\$271.635.000,00
71	Commonwealth Bank of Australia	Austràlia	\$248.021.310,83
72	California Public Employees' Retirement System	Estats Units	\$192.686.488,63
73	Dai-ichi Life Insurance Company	Japó	\$182.652.746,18
74	The Hartford	Estats Units	\$164.442.920,60
75	American United Mutual Insurance	Estats Units	\$159.756.000,00
76	American Equity Investment Life Holding	Estats Units	\$155.351.000,00
77	Aviva	Regne Unit	\$153.838.340,38
78	Bank of Communicatons	Xina	\$152.800.000,00
79	M&G	Regne Unit	\$147.053.134,68
80	DZ Bank	Alemanya	\$141.587.517,40
81	National Western Life Group	Estats Units	\$126.900.000,00
82	ING Group	Països Baixos	\$118.551.316,17
83	Guardian Life Insurance Company of America	Estats Units	\$118.500.000,00
84	Royal London Group	Regne Unit	\$115.457.257,11
85	California State Teachers' Retirement System (CalSTRS)	Estats Units	\$110.854.956,29
86	Public Employees' Retirement Association of Colorado	Estats Units	\$107.099.728,62
87	State Fund	Estats Units	\$91.954.000,00

	Entitat financera	País entitat financera	Total entitat financera
88	New York State Teachers' Retirement System	Estats Units	\$86.872.940,38
89	Anima	Itàlia	\$84.335.026,26
90	Ping An Insurance Group	Canadà	\$75.800.000,00
91	China Everbright Group	Xina	\$73.700.000,00
92	UBI Banca	Itàlia	\$67.957.727,27
93	Bankinter	Espanya	\$66.641.500,00
94	Bankia (incluye Banco financiero de Ahorro)	Espanya	\$66.641.500,00
95	National Pension Service	Corea del Sud	\$65.800.000,00
96	White Mountains Insurance (Bermuda)	Bermudes	\$64.180.000,00
97	Banco de Sabadell	Espanya	\$53.549.484,99
98	Virginia retirement system	Estats Units	\$52.363.111,00
99	American National Insurance	Estats Units	\$50.095.000,00
100	Ohio Public Employees Retirement System	Estats Units	\$46.359.312,05
101	Banco Mediolanum	Espanya	\$44.356.184,30
102	National Life Group	Estats Units	\$41.430.000,00
103	People's Insurance Company	Canadà	\$39.600.000,00
104	Penn Mutual	Estats Units	\$34.645.682,33
105	Teachers Retirement System of Georgia	Estats Units	\$33.565.630,65
106	CNO Financial Group	Estats Units	\$32.200.000,00
107	Employees Retirement System of Texas	Estats Units	\$28.447.550,00
108	Macif	França	\$28.025.966,92
109	NFU Mutual	Regne Unit	\$27.914.095,11
110	State Teachers Retirement System of Ohio	Estats Units	\$27.153.873,14
111	Ohio National Mutual Holdings	Estats Units	\$26.162.563,45
112	Assicurazioni Generali	Itàlia	\$25.548.596,82
113	Sentry Insurance	Estats Units	\$25.091.502,39
114	Groupama	França	\$24.968.896,40
115	FM Global	Estats Units	\$22.463.755,00
116	Wesleyan	Estats Units	\$19.371.989,05
117	Mutual of America Life Insurance Company	Estats Units	\$17.231.955,78
118	knights of columbus	Estats Units	\$17.207.726,07
119	AG2R La Mondiale	França	\$16.660.493,20
120	Minnesota Mutual Companies	Estats Units	\$16.654.980,56
121	Old Republic International	Estats Units	\$15.000.000,00
122	Amica Mutual Insurance	Estats Units	\$14.409.486,55
123	Cuna Mutual Group	Estats Units	\$14.000.000,00
124	kentucky teachers' retirement system	Estats Units	\$13.985.011,77
125	Shelter Insurance	Estats Units	\$13.500.000,00
126	Canal Insurance	Estats Units	\$12.752.350,00
127	Oregon Public Employees Retirement System	Estats Units	\$11.935.807,22
128	Guideone Insurance Group	Estats Units	\$11.725.000,00
129	Mutual of Omaha	Estats Units	\$11.700.000,00
130	Auto-Owners Insurance	Estats Units	\$11.070.000,00

	Entitat financera	País entitat financera	Total entitat financera
131	Hanover Insurance	Estats Units	\$11.000.000,00
132	Massachusetts Mutual Life Insurance Company	Estats Units	\$10.949.167,71
133	Utah Retirement Systems	Estats Units	\$10.432.599,44
134	Zurich Insurance	Suïssa	\$10.194.228,59
135	Nippon Life Insurance	Japó	\$8.966.792,75
136	Aetna	Estats Units	\$8.500.000,00
137	Assurant	Estats Units	\$7.588.000,00
138	Southern Farm Bureau Life Insurance	Estats Units	\$7.000.000,00
139	United Fire Group	Estats Units	\$7.000.000,00
140	Munich Re	Alemanya	\$6.862.385,85
141	Teacher Retirement System of Texas	Estats Units	\$6.659.006,01
142	State Insurance Supervision Agency	Estats Units	\$6.330.000,00
143	Sompo group	Japó	\$6.329.913,30
144	Sterling Mutuals	Estats Units	\$6.125.000,00
145	Meiji Yasuda Life Insurance	Japó	\$5.555.904,61
146	Securian	Estats Units	\$5.200.000,00
147	Cigna	Estats Units	\$5.110.327,52
148	Assurity Group	Estats Units	\$5.000.000,00
149	Kemper	Estats Units	\$5.000.000,00
150	Pacific Mutual	Estats Units	\$5.000.000,00
151	Tennessee Farmers Mutual Insurance	Estats Units	\$5.000.000,00
152	Sampo Group	Finlàndia	\$4.821.565,44
153	Kansas City Life Insurance Group	Estats Units	\$4.500.000,00
154	New Mexico Educational Retirement Board	Estats Units	\$4.206.902,17
155	kentucky retirement systems	Estats Units	\$4.088.599,60
156	Itaú Banco	Brasil	\$3.951.374,03
157	Samsung Group	Corea del Sud	\$3.800.000,00
158	Helvetia	Suïssa	\$3.609.652,40
159	NYCM Insurance	Estats Units	\$3.500.000,00
160	Cape Cod Five Mutual Company	Estats Units	\$2.852.994,98
161	Migdal Group	Israel	\$2.763.139,96
162	Louisiana State Employees' Retirement System	Estats Units	\$2.628.946,00
163	Blue Cross Blue Shield of Michigan Mutual Insurance Company	Estats Units	\$2.619.000,00
164	Sumitomo Life	Japó	\$2.560.671,88
165	Columbian Mutual Life Insurance Company	Estats Units	\$2.500.000,00
166	Siemens	Alemanya	\$2.298.000,00
167	Anbang Insurance Group	Xina	\$2.000.000,00
168	Ameritas Mutual	Estats Units	\$1.752.306,26
169	HDI	Alemanya	\$1.625.000,00
170	Central Mutual Insurance	Estats Units	\$1.500.000,00
171	Baloise	Suïssa	\$1.361.480,40
172	Crédit Mutuel Arkéa	França	\$1.333.000,00
173	Indiana Farm Bureau	Estats Units	\$1.325.000,00

	Entitat financera	País entitat financera	Total entitat financera
174	RLI Corporation	Estats Units	\$1.250.000,00
175	GRAWE Group	Àustria	\$932.460,28
176	Tressis Gestion	Espanya	\$851.171,14
177	Dunas Capital	Espanya	\$805.064,40
178	American Access Casualty Company	Estats Units	\$750.000,00
179	Value Tree Wealth & Asset Management	Espanya	\$619.546,76
180	Novo Banco Gestion	Espanya	\$559.725,37
181	Intact Financial Corporation	Canadà	\$490.475,00
182	Caja Rural	Espanya	\$380.090,03
183	Erste Group	Àustria	\$380.090,03
184	Miurex Inversiones Hispania	Espanya	\$343.419,76
185	Banco Caminos	Espanya	\$278.918,59
186	Acacia Inversion	Espanya	\$273.292,67
187	Esfera Capital	Espanya	\$271.841,01
188	Bankia (incluye Banco financiero de Ahorro)	Espanya	\$196.190,00
189	Gesiuris Asset Management	Espanya	\$178.140,52
190	CIMD Group	Espanya	\$86.968,00
191	Unicaja Banco	Espanya	\$81.346,05
192	IRB-Brasil Reaseguros	Brasil	\$60.000,00
	Total		\$457.289.545.512,23

Fuente: Elaboración propia a partir de la Base de datos Internacional de la Banca Armada en la Base de datos del Ciclo Económico Militar del Centre Delàs

INFORME Núm. 38

Violència, seguretat i construcció de pau a les ciutats

Tica Font, Pere Ortega
Juliol de 2019

INFORME Núm. 39

Noves armes contra l'ètica i les persones. Drons armats i drons autònoms

Joaquín Rodríguez, Xavi Mojal,
Tica Font, Pere Brunet
Novembre de 2019

INFORME Núm. 40

Custodiar la fortalesa. El paper de FRONTEX en la militarització i securització dels fluxos migratoris en la Unió Europea

Ainhoa Ruiz Benedicto
Novembre de 2019

INFORME Núm. 41

Aculturació i purplewashing a l'exèrcit espanyol. Un estudi sobre les dones símbol

Maria de Lluc Bagur, Elisenda Ribes
Desembre de 2019

INFORME Núm. 42

La indústria militar i de seguretat de fronteres a Catalunya

Nora Miralles, Pere Ortega
Gener de 2020

INFORME Núm. 43

Crítica a la razón del presupuesto militar (años 2019 y 2020). Pese a la crisis del COVID-19, prosigue el desatino armamentista

Pere Ortega
Maig de 2020

INFORME Núm. 44

Oriente Medio y Asia, mercados lucrativos para las armas españolas. Análisis del comercio de armas 2018 y 2019

Tica Font, Eduardo Melero, Edgard Vega
Juny de 2020

INFORME Núm. 45

Asseguradores i fons de pensions que financen empreses d'armes. Actualització de la Banca Armada a Espanya 2020

Jordi Calvo, Eduardo Aragón
Setembre de 2020

INFORME Núm. 46

Món emmurallat. Cap a l'apartheid global

Ainhoa Ruiz Benedicto, Mark Akkerman, Pere Brunet
Novembre de 2020

INFORME Núm. 47

Militarisme i crisi ambiental. Una reflexió necessària

Coordinació: Chloé Meulewaeter, Pere Brunet
Autoria: Gemma Amorós, Xavier Bohigas, Teresa de Fortuny Anna Montull, Albert Orta Mascaró, Pere Ortega, Ainhoa Ruiz Benedicto, Quique Sánchez Ochoa
Gener de 2021

Amb el suport de:

